Geologic

44-203 Rybnik, Strzelecka 78

Tel: 502773557

email: geologic1@wp.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PLANU OGÓLNEGO GMINY WALCE

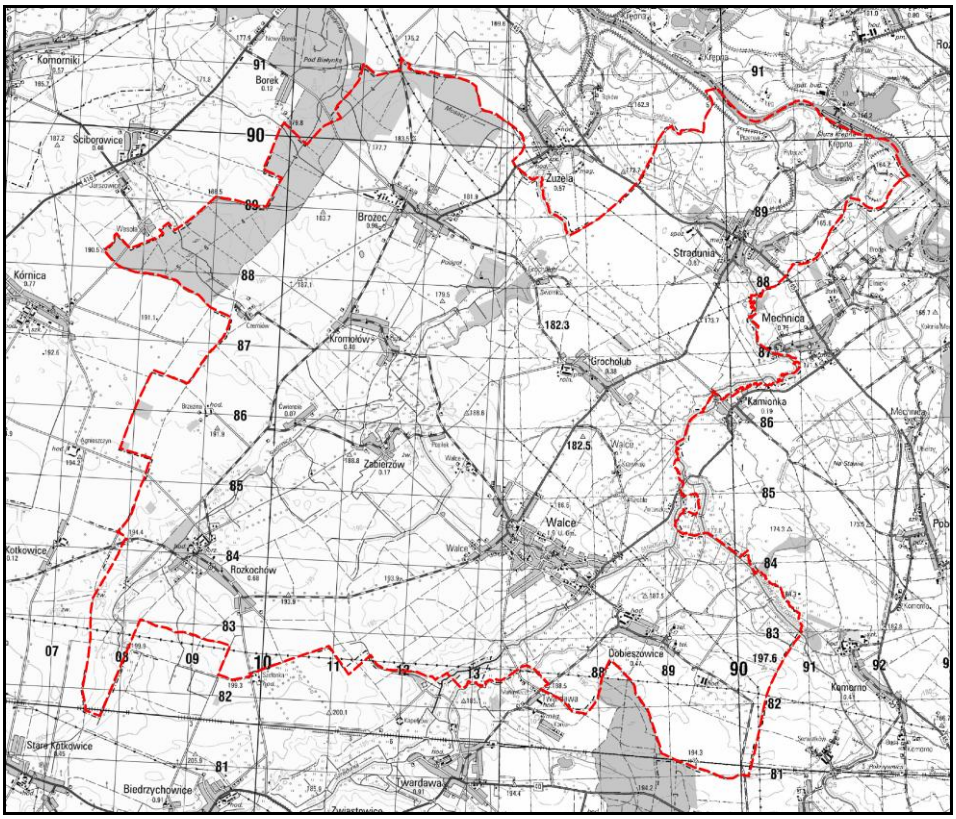

Zleceniodawca: Urząd Gminy w Walcach
ul. A. Mickiewicza 18
47-344 Walce

Autor: Tomasz Miłowski

Data wykonania: 13 grudnia 2025 r., 26 stycznia 2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE 4
1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI 4
1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY 7
1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU 7
1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY 7
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA 13
2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE 13
2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA 13
2.3 WODY POWIERZCHNIOWE 15
2.4 WODY PODZIEMNE 18
2.5 KLIMAT 20
2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI 24
2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE 24
2.6.2 GLEBY 26
2.7 ZASOBY NATURALNE 26
2.8 PRZYRODA OŻYWIONA 33
2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 36
2.10 KRAJOBRAZ 39
2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH 39
3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO 43
5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY 45
5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE 45
5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE 45
5.3 WPŁYW NA KLIMAT 45
5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI 46
5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU 46
5.4.2 WPŁYW NA GLEBY 46
5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE 47
5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ 47
5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY 50
5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ 51
5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH 52
5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW 52
5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO 52
5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY 53
5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE 54
5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI 54
5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE 55
5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE 56
6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 56
7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 56
8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 57

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA 57
10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNY... 57
11. LITERATURA 66

Spis rysunków

Rys. 1 Wskazanie terenów z możliwością urbanizacji

Oświadczenie zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Oświadczam, że ja, Tomasz Miłowski spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 i 2 ww. ustawy: w 2003 r. ukończyłem studia wyższe z dziedziny geologii oraz w 2011 r. studia podyplomowe z zakresu prawnych problemów górnictwa i ochrony środowiska. W latach 2005 – 2025 wykonałem lub brałem udział w wykonaniu kilkuset prognoz oddziaływania na środowisko, raportów oddziaływania na środowisko oraz innych opracowań dotyczących ochrony środowiska. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Geologic
Tomasz Miłowski
44-203 Rybnik, ul. Strzelecka 78
tel. 502 773 557 e-mail: geologic1@wp.pl
NIP 642-283-41-91, REGON 241759860

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Walce, sporządzonego w 2025 r.

Należy mieć na uwadze, że Plan Ogólny Gminy jest specyficznym dokumentem, który nie ustala, ani nie reguluje kwestii takich jak np. możliwość wprowadzania zalesień, rodzaj prowadzonych upraw polowych, ochrona zabytków, realizacja zadań ochronnych na terenach chronionych, melioracje wodne czy sposoby polowań. Problemy te regulują odrębne przepisy. Plan Ogólny Gminy wyznacza zaś strefy planistyczne, na podstawie których będą wykonane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Dopiero na etapie mpzp istnieje możliwość bardziej szczegółowego odniesienia się do konkretnej problematyki np. wskazania wód powierzchniowych czy terenów zalesień, przy czym każdorazowo będą musiały być tu uwzględnione obowiązujące przepisy odrębne z szeregu sfer np. ochrony przyrody, ochrony zabytków, infrastruktury technicznej.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie jak określone w POG strefy planistyczne wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu, naruszą one zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy. Przedmiotowy dokument nie rozstrzyga o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu ogólnego gminy (dalej POG), a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą ich realizacja względem poszczególnych komponentów środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury. Należy pamiętać, że konkretyzacja ustaleń POG nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, sam plan ogólny nie jest natomiast podstawą do wydania jakichkolwiek decyzji.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

a) zawiera

- ustalenia i główne cele projektu planu ogólnego gminy Walce oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

b) określa, analizuje i ocenia
- istniejący stan środowiska,
- potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,

c) przedstawia
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
- możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Projekt Planu Ogólnego gminy Walce powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego z 2019 r. przyjęty Uchwałą Nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Walce zatwierdzonego uchwałą nr LXXII/565/2023 Rady Gminy Walce z dnia 28 grudnia 2023 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Walce dla potrzeb zmian suikzp i mpzp, Bio-Plan, Krasiejów, 2009 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Walce, Geologic Tomasz Miłowski, czerwiec 2025 r.;
- Obowiązujące w gminie Walce miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Brożec zatwierdzony uchwałą nr V/23/03 Rady Gminy Walce z dnia 3 lutego 2003 r.;
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Dobieszowice zatwierdzony uchwałą nr V/24/03 Rady Gminy Walce z dnia 3 lutego 2003 r.;

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kromołów z przysiółkiem Czerniów zatwierdzony uchwałą nr XIII/73/03 Rady Gminy Walce z dnia 24 listopada 2003 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Grocholub zatwierdzony uchwałą nr XIII/72/03 Rady Gminy Walce z dnia 24 listopada 2003 r.;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Brożec zatwierdzona uchwałą nr XLVI/285/06 Rady Gminy Walce z dnia 7 września 2006 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów niezurbanizowanych wsi Rozkochów zatwierdzony uchwałą nr X/75/2007 Rady Gminy Walce z dnia 19 września 2007 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zurbanizowanych wsi Rozkochów zatwierdzony uchwałą nr XXX/215/2009 Rady Gminy Walce z dnia 24 listopada 2009 r.;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów niezurbanizowanych wsi Rozkochów zatwierdzona uchwałą nr VI/39/2011 Rady Gminy Walce z dnia 18 maja 2011 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Brożec zatwierdzony uchwałą nr XIX/120/2012 Rady Gminy Walce z dnia 26 września 2012 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Stradunia zatwierdzony uchwałą nr XXXVIII/286/2014 Rady Gminy Walce z dnia 5 listopada 2014 r. wraz ze zmianą zatwierdzoną uchwałą nr XIII/108/2016 Rady Gminy Walce z dnia 2 marca 2016 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Walce zatwierdzony uchwałą nr XIV/116/2016 Rady Gminy Walce z dnia 11 maja 2016 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego na terenie miejscowości Walce, w rejonie ul. Słonecznej zatwierdzony uchwałą nr XIV/101/2025 Rady Gminy Walce z dnia 23 stycznia 2025 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego na terenie miejscowości Stradunia, w rejonie drogi krajowej nr 45 i ulicy Diamentowej zatwierdzony uchwałą nr XX/148/2025 Rady Gminy Walce z dnia 12 czerwca 2025 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Brożec zatwierdzony uchwałą nr XXII/159/2025 Rady Gminy Walce z dnia 25 sierpnia 2025 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Rozkochów zatwierdzony uchwałą nr XXII/160/2025 Rady Gminy Walce z dnia 25 sierpnia 2025 r.

Gmina Walce w 94,19% pokryta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, z czego wszystkie obszary zurbanizowane i wskazane do zabudowy

posiadają ustalenia w zakresie zasad zabudowy i wskaźników zagospodarowania. Jedynie dwa najmniejsze obręby geodezyjne – Zabierzów i Ćwiercie nie posiadają miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Planu Ogólnego Gminy, w tym z wnioskami do POG,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu POG w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w 2025 r.,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska,

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Walce powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez wskazanie stref planistycznych zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Uzyskano w ten sposób wysoką zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala wnioskować, że związane z nimi cele będą osiągane również przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu planu. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych,

zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną gminy Walce, cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Walce i dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Na dużej części gminy obowiązują również miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które również w dużej mierze stanowią podstawę ustaleń planu ogólnego gminy.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego gminy Walce ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego gminy Walce wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszeniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. Aby uniknąć zjawiska nadmiernego rozproszenia zabudowy, tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną zostały wyznaczone w dużej mierze w zasięgu obrębie istniejących dróg gminnych, co pozwala na optymalne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury transportowej. Tego typu lokalizacja terenów zapewnia łatwiejszy dostęp do sieci drogowej, minimalizuje konieczność budowy nowych dróg i pozwala na bardziej efektywne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki wyznaczeniu obszarów zabudowy wzdłuż istniejących dróg, możliwe jest również zachowanie integralności przestrzennej w obrębie wsi, co sprzyja bardziej uporządkowanemu rozwojowi osadnictwa. W ten sposób gmina dąży do stworzenia przestrzeni, w której nowe inwestycje mieszkaniowe będą harmonijnie wpisywać się w istniejący krajobraz, nie powodując zbytniego rozlewania się zabudowy na

tereny rolnicze czy przyrodnicze. W projekcie planu ogólnego gminy Walce wskazano następujące strefy planistyczne:

- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – SW,
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – SJ,
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową – SZ,
- Strefa usługowa – SU,
- Strefa gospodarcza – SP,
- Strefa produkcji rolniczej – SR,
- Strefa infrastrukturalna – SI,
- Strefa zieleni i rekreacji – SN,
- Strefa cmentarzy – SC,
- Strefę górnictwa – SG,
- Strefa otwarta – SO,
- Strefa komunikacyjna – SK.

We wszystkich strefach – z wyłączeniem strefy komunikacyjnej, górniczej oraz otwartej – ustalono dolne granice powierzchni biologicznie czynnej, zgodnie z minimalnymi wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 3 grudnia 2024 r., dotyczącym zmiany rozporządzenia w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Dla określonych stref planistycznych jednoznacznie określono górne limity parametrów zabudowy, obejmujące intensywność, wysokość oraz procentowy udział powierzchni zabudowy.

Ustalenia planu ogólnego gminy Walce nie przesądzają o możliwości realizacji zabudowy o określonej funkcji ani parametrach technicznych, nawet jeśli mieszczą się one w granicach wyznaczonych dla danej strefy planistycznej. Profile funkcjonalne oraz przypisane im wskaźniki zagospodarowania przestrzennego stanowią jedynie ramowe – minimalne i maksymalne – wytyczne, w obrębie których możliwe będzie kształtowanie przyszłej zabudowy.

Konkretne przeznaczenie terenu, zgodne z zakresem funkcjonalnym danej strefy, a także szczegółowe parametry urbanistyczne, zostaną doprecyzowane na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź w toku postępowania o ustalenie warunków zabudowy.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleń urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejąca strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp.

Prócz wyznaczenia stref z zabudową jednorodzinną, zwykle w obrębie zurbanizowanych części poszczególnych sołectw projekt pog wskazuje także dość rozległe tereny stref gospodarczych w Dobieszowicach, w północnej części Walców oraz w Straduni. W obrębie strefy SO wskazano również wiele obszarów z możliwością realizacji elektrowni fotowoltaicznych. Tego typu powierzchnie wskazywano w Dobieszowicach, w Rozkochowie, w Grocholubie i Straduni. Również w obrębie strefy SO wskazano tereny z możliwością realizacji energetyki wiatrowej, zostały one ustalone w dużej mierze na podstawie obowiązujących mpzp. Główne tego typu powierzchnie zostały wskazane w Rozkochowie oraz w Straduni. Powierzchnie pod rezerwę terenową pod nowe drogi, które mają stanowić obwodnicę Straduni oraz połączenie Straduni z Walcami wskazano w obrębie stref SI.

W strefie o symbolu SO, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie terenu elektrowni wiatrowej i elektrowni słonecznej. Odnośnie instalacji

fotowoltaicznych, jak pokazały już lata praktyki obiekty tego typu nie powodują jakichkolwiek emisji zanieczyszczeń do powietrza, ani hałasu, ich oddziaływania zwykle nie wykraczają poza granice terenów na których są lokowane. Zagrożeniem jest lokowanie tych obiektów na terenach cennych pod względem przyrodniczym lub w dolinach cieków, gdzie przerwane mogą zostać korytarze ekologiczne. Na terenie gminy Walce tereny pod fotowoltaikę wprowadza się poza terenami cennymi pod względem przyrodniczym, a więc poza terenami dolin rzecznych, w obrębie rozległych terenów rolnych, nie przewiduje się więc wystąpienia znaczących oddziaływań z ich strony.

Tereny z możliwością realizacji elektrowni wiatrowych wskazano w rejonie Rozkochowa i Straduni. Na obecny moment (grudzień 2025 r.) nie zostały wdrożone żadne nowe przepisy, które liberalizowałyby ustalenia Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, choć pojawiają się doniesienia medialne, że trwają prace nad takimi zmianami. Zgodnie z ww. ustawą:

Art. 3. Lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie planu miejscowego

Art. 4. 1. W przypadku lokalizowania, budowy lub przebudowy elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej jest równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, chyba że plan miejscowy określa inną odległość, wyrażoną w metrach, jednak nie mniejszą niż 700 metrów

Ustalenia te są racjonalne, gdyż minimalizują konflikty społeczne, które nieustannie wybuchały, gdy lokalne społeczności dowiadywały się o planach budowy kolejnych elektrowni wiatrowych, które często lokowane miały być bez przeprowadzenia rzetelnej analizy. Należy również zwrócić uwagę, że na dzień dzisiejszy, na etapie POG, nie są znane jakiekolwiek szczegóły ewentualnej lokalizacji turbin, np. ich wysokość czy moc, choć jednocześnie wskazane one zostały w obowiązujących na terenie gminy mpzp.

Elektrownie wiatrowe powinny być lokalizowane z dala od zabudowy mieszkaniowej, na terenach pozbawionych wartości przyrodniczych, w kilku lokalizacjach na terenie Polski, np. w formie dużych farm, blisko stacji GPZ czy innych miejsc z możliwością dogodnego odbioru energii. Rozpraszanie tego typu zabudowy prowadzi do chaosu przestrzennego oraz do problemów z siecią elektroenergetyczną, co dotyczy również elektrowni słonecznych. Przykładem skutków nieracjonalnego multiplikowania odnawialnych źródeł energii jest blackout który miał miejsce w Hiszpani w kwietniu 2025 r.[1], gdzie niemal cały kraj oraz część Portugalii i Francji pozbawiona została energii elektrycznej. Obiekty wiatraków powodują duży impakt na krajobraz, stanowią źródło hałasu, a ze względu na częsty ruch stanowią źródło niepokoju dla mieszkańców. Bardzo niekorzystnie wpływają również na populacje ptaków i nietoperzy. Każda lokalizacja elektrowni wiatrowych powinna być poprzedzona bardzo szczegółowymi analizami oraz konsultacjami społecznymi.

[1] https://en.wikipedia.org/wiki/2025_Iberian_Peninsula_blackout

Duże zmiany zagospodarowania związane będą z budową obwodnicy Straduni oraz drogą Stradunia - Walce. Na etapie POG wskazano jedynie rezerwę terenu pod te drogi.

Należy również wspomnieć o dość dużych terenach produkcyjno-usługowych w ramach stref SP. Nie występują w ich obrębie cenne siedliska przyrodnicze, a jedynie uprawiane grunty orne. Nie mniej ewentualne powstanie na tych terenach większych obiektów przemysłowych, produkcyjnych czy usługowych niewątpliwie doprowadziłoby do znacznej zmiany sposobu użytkowania, m.in. w sposób znaczny zmieniłby się krajobraz tych terenów.

OBSZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Z uwagi na niepełne pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Walce wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych, poza terenami cennymi pod względem przyrodniczym.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Odry, Swornicy i Straduni oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, form ochrony przyrody, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korytarze ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Opracowanie obejmuje teren gminy Walce, która administracyjnie położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie krapkowickim. Teren gminy sąsiaduje od południa z gminą Głogówek, od zachodu i północy z gminą Krapkowice, od północnego wschodu z gminą Zdzieszowice, od wschodu z gminą Reńska Wieś. W obrębie gminy wydzielonych zostało dziewięć sołectw: Brożec, Ćwiercie, Dobieszowice, Grocholub, Kromołów, Rozkochów, Stradunia, Walce, Zabierzów. Powierzchnia gminy wg danych GUS wynosi 6923 ha[2], zaś liczba ludności wynosiła w 2024 r. 5141 osób, średnia gęstość zaludnienia wynosiła 74 osoby na 1km^2. Liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje, kształtowała się ona następująco: 2000 r. - 6288 osób, 2005 r. - 6013 osób, 2010 - 5628 osób, 2015 - 5566 osób, 2020 r. 5268 osób.

Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne J. Kondrackiego cały teren gminy Walce znajduje się w prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), w podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), makroregionie Nizina Śląska (318.5), w obrębie mezoregionu Kotlina Raciborska (318.59).

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski omawiany obszar leży w Dziale Brandenbursko-Wielopolskim B, Krainie Dolnośląskiej B.5, Okręgu Płaskowyżu Głubczyckiego B.5.4, Podokręgu Brożeckim B.5.4.a.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

W budowie geologicznej głębokiego podłoża rejonu opracowania biorą udział przede wszystkim utwory karbonu i kredy związane z jednostkami tektonicznymi:[3]

- strefą fałdów młodowaryscyjskich (zbudowanych głównie ze skał karbonu),
- depresją śląsko-opolską (utworzoną ze skał górnej kredy).

Pod terenem gminy występują osady cenomanu na głębokości ok. 500 m, zbudowane głównie z piaskowców kwarcowych, glaukonitowych barwy szarej. Osady turonu reprezentowane są przez wapienie, mułowce i iłowce wapniste, a osady koniaku zbudowane głównie z iłów marglistych lub mułowców wapnistych o miąższości ok. 150 - 200 m. Utwory karbońskie i kredowe nigdzie nie odsłaniają się na powierzchni, jak również nigdzie nie odsłaniają się spośród zwartej pokrywy utworów mioceńskich zalegających w podłożu Kotliny Raciborskiej.

Trzeciorzęd reprezentują utwory neogenu i tworzą one zwartą pokrywę podłoża geologicznego gminy. W trzeciorzędzie większość starszych utworów została niezgodnie przykryta osadami należącymi do górnego i środkowego miocenu, wykształconego w dwóch facjach: lądowej i morskiej. Miocen środkowy budują głównie iły, piaski, iły z gipsem,

[2] Wg danych z ewidencji gruntów 6899 ha

[3] Rozdział na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Walce dla potrzeb zmian suikzp i mpzp, Bio-Plan, Krasiejów, 2009 r. oraz Trzepla M., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Kędzierzyn-Koźle i ark. Krapkowice, PIG, Warszawa, 1993 r.;

występujące na głębokości ok. 300-200 m ppt. Stropową część utworów trzeciorzędowych tworzą iły, mułki, piaski i żwiry warstwy poznańskiej (sarmat) o miąższości dochodzącej do kilkudziesięciu metrów. Wyższa część warstw poznańskich tzw. „iły płomieniste", tworzące na obszarze opracowania bezpośrednie, trzeciorzędowe podłoże czwartorzędu - to iły pstre, jasnoszare, zielonoszare, oliwkowe i czerwonawe, smugowane. Miąższość warstw poznańskich wynosi ok. 180 m. Jak wykazały głębsze odwierty (53 i 14 m), strop osadów trzeciorzędowych znajduje się na głębokości od ok. 6,7 – 11,7 m ppt.

Utwory czwartorzędowe występują na całym obszarze gminy. Ich miąższość nie jest wielka i wynosi od kilku do kilkunastu metrów, za wyjątkiem doliny kopalnej Kędzierzyn – Rudy, gdzie jest kilkukrotnie większa.

Dolina Odry – dolina ta zajmuje całą północną część gminy, na północ od drogi krajowej nr 45. Najważniejszą formacją decydującą o budowie geologicznej doliny Odry są osady czwartorzędowe, reprezentowane przez utwory:

- plejstoceńskie, są to głównie piaski i żwiry tarasów nadzalewowych pochodzące z okresu zlodowacenia północnopolskiego (wykorzystywane przez zabudowę wsi Stradunia),
- holoceńskie, tworzące się współcześnie (dolina Odry i Straduni), są to głównie piaski rzeczne, żwiry i mady oraz pokrywa torfowo-mułowa w dolinie Odry: na zachód od zabudowań wsi Stradunia (dawne starorzecze) oraz w północnej części wsi (obszar przy odciętym meandrze Odry), miąższość osadów holoceńskich w dolinie Odry dochodzi do 10 m.

Utwory doliny Odry są bardzo zróżnicowane, mapa geologiczna wydziela tu szereg rozmaitych form geologicznych nanoszonych w różnych okresach oraz w różnych sytuacjach (np. okresy powodzi, okresy dłużej utrzymującego się wyższego stanu wody, okresy suche).

Wysoczyzna plejstoceńska - w obrębie osadów czwartorzędowych wydzielić można przede wszystkim następujące zespoły litostratygraficzne:

- osady zlodowacenia środkowopolskiego, stadiał maksymalny, występujące na całym obszarze opracowania, zaliczają się do trzech facji:
  - lodowcowej, występującej jako gliny zwałowe w formie płatów odsłaniających się wśród innych facji, są to gliny szare, niekiedy żółtoszare o zmiennej miąższość, występują na południe i zachód od wsi Rozkochów oraz między wsią Rozkochów, a Zabierzów oraz Walce i Grocholub,
  - wodnomorenowej, piaski i żwiry, miejscami gliny, stanowią fację pośrednią między glinami zwałowymi, a osadami typu kemów i ozów, powstały w trakcie transportu materiału lodowcowego lądolodu, na powierzchni terenu towarzyszą glinom zwałowym, charakterystyczna jest ich duża zmienność strukturalna i teksturalna, piaski i żwiry są wymieszane z glinami, są źle wysortowane i słabo obtoczone, z facją tą wiąże się występowanie głazów narzutowych, które na obszarze opracowania występują na powierzchni między wsią Rozkochów, a Zabierzów, koło Kromołowa i Brożca,

  - wodnolodowcowej, piaski i żwiry, piaski przeważnie średnioziarniste, barwy żółtej lub jasnoszarej, żwiry są przeważnie drobne, osady te występują na powierzchni na południe i wschód od wsi Rozkochów i Ćwiercie, na zachód od Walc, Grocholubia i Brożca.
- osady holoceńskie występujące w dolinach Straduni i Swornicy oraz ich większych dopływów, jako:
  - namuły den dolinnych - utwory sedymentacyjne, są to osady typu glin, mułków, bądź piasków, często warstwowane, laminowane, o zmiennym zabarwieniu, tj. szarym, rdzawym lub żółtym, ich miąższość nie przekracza 2 m,
  - namuły organiczne i torfy niskie to najmłodsze osady holoceńskie, występują w dolinie rzeki Swornicy w sąsiedztwie wsi Ćwiercie i Zabierzów oraz lokalnie w dolinie rzeki Straduni, w Zabierzowie mają dużą miąższość, dochodzącą do 3 m.

Budowa geologiczna obszaru sprzyja występowaniu surowców pospolitych, głównie piasków i żwirów oraz glin zwałowych, jednak udokumentowanych złóż jest niewiele i nie są eksploatowane. Złoża w dolinie Odry „Koźle-Krępna" nie były eksploatowane i na ich powierzchni znajdują się grunty rolne, natomiast eksploatacja niewielkiego złoża „Walce" została zaniechana.

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Wody płynące

Głównym ciekiem gminy, choć płynącym wzdłuż jej północno-wschodniej granicy jest rzeka Odra, która przepływa tu na odcinku ok. 3,5 km. Odra stanowi północną granicę sołectwa Stradunia i w sposób zdecydowany wpływała i w dalszym ciągu wpływa na jego charakter. Właściwie cały teren sołectwa położony jest w tzw. pradolinie Odry, co oznacza, że podłoże geologiczne zbudowane jest z różnowiekowych osadów nanoszonych przez Odrę. O fakcie, że procesy geologiczne kształtujące dolinę Odry są wciąż aktywne udowodniła powódź z 1997 r., gdzie niemal połowa sołectwa została zalana wodami powodziowymi. Jak wynika z analizy map geomorfologicznych oraz analizy osadów rzecznych, które pokazano na mapie geologicznej szerokość doliny Odry dochodzi nawet do 4 km. Przed tzw. antropogenem, a więc przekształceniem środowiska na szeroką skalę doliny rzeczne wyglądały zupełnie inaczej niż dziś, gdzie koryta zostały uregulowane, a reszta dolin zabudowana. Rzeki płynęły szerokimi dolinami, meandrując i często zmieniając swoje koryto na skutek powodzi, poroztopowych wezbrań, a także działalności bobrów. Obecnie koryta rzek są uregulowane, a doliny rzeczne w dużej mierze przekształcone albo na skutek urbanizacji, albo intensyfikacji rolnictwa. Tuż poza granicą gminy znajduje się śluza Krępna, która cechuje się dużymi walorami krajobrazowymi i zabytkowymi. Ciekawą pozostałością dawnej doliny rzeki Odry jest rozległe starorzecze, dawny meander, który został objęty ochroną jako użytek ekologiczny „Stara Odra".

Drugim głównym ciekiem gminy jest Stradunia przepływająca przez teren gminy z południa na północ, uchodzi ona do Odry na zachód od śluzy Krępna. Stradunia w części południowej gminy płynie niewielką dolinką, która praktycznie nie zaznacza się w terenie.

Im dalej jednak na północ tym dolinka staje się coraz szersza. W rejonie wsi Stradunia występują tu już większe powierzchnie zadrzewień oraz tereny podmokłe z szuwarami, teren doliny zyskuje większą wartość przyrodniczą. W otoczeniu cieku licznie rosną drzewa, głównie olchy i wierzby, co dodaje rzece wartości krajobrazowej. Na południe od mostu na DK45 znajduje się niewielka młynówka, tworząca formę starorzecza, dawniej bowiem znajdował się tu młyn. Także i ten teren posiada podwyższoną wartość przyrodniczą.

Spośród pozostałych cieków warto wspomnieć jeszcze Swornicę, która również przepływa z południa gminy na północ, jednak jest ona ciekiem dużo mniejszym niż Stradunia. W rejonie Rozkochowa przepływa ona przez park przypałacowy, gdzie niegdyś utworzone było na niej kilka stawów, obecnie pozbawionych wody. Swornica dopiero w rejonie Lasu Brożce prowadzi nieco więcej wody i ma tu charakter niewielkiego potoku, do Odry uchodzi już na terenie gminy Krapkowice. Pozostałe cieki na terenie gminy Walce o których należy wspomnieć, a które posiadają własne hydronimy to dopływy Straduni: Ligocki Potok, Dopływ poniżej Dobieszowic oraz Dopływ z Walców. Dopływami Swornicy są z kolei: Dopływ w Rozkochowie, Dopływ w Kromołowie, Dopływ spod Grocholubia oraz Mosacz. Na terenach leśnych w zachodniej części gminy płyną jeszcze dwa niewielkie cieki, są to Jaźwina i Białynka. Z kolei w dolinie Odry, w północno-wschodniej części gminy płynie ciek Trzciniec. Wszystkie te cieki niewiele się już różnią od zwykłych rowów melioracyjnych, których również jest dość dużo, zwłaszcza w dolinie Odry, Straduni i Swornicy.

Wody stojące

Na obszarze gminy niewielka jest ilość wód powierzchniowych stojących. Znajduje się tu kilkanaście niewielkich oczek wodnych, przeważnie w obrębie przydomowych ogrodów czy gospodarstw. Łączna powierzchnia tych zbiorników to zaledwie ok. 1 ha. Jedyną większa powierzchnią wodną na terenie gminy jest starorzecze Odry objęte ochroną jako użytek ekologiczny „Stara Odra", powierzchnia tego zbiornika to ok. 7 ha. Warto wspomnieć o pozostałościach dawnych stawów, które znajdują się w obrębie dawnego parku przypałacowego w Rozkochowie. Obecnie są one zarośnięte i niezagospodarowane, jednak po przeprowadzeniu renowacji mogłyby one stanowić ozdobę parku, jak w widać to na mapach z XVIII i XIX w.

Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Walce zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z Mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinie Odry oraz dolinie Straduni. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - Q=1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - Q=10%,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat oraz obszary narażone na zalanie w przypadku

przerwania wałów przeciwpowodziowych, zgodnie jednak z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Zasięg wód o prawdopodobieństwie Q=1% obejmuje dolinę Odry w obrębie wałów przeciwpowodziowych oraz dolinę Straduni. Generalnie w tej części gminy nie występuje zabudowa, jednak znajduje się tu kilka miejsc, gdzie zagrożenia powodziowe wkraczają na tereny zurbanizowane. Są to tereny kilku gospodarstw w rejonie Rybarzy oraz na przedłużeniu ul. Lesiany oraz tereny bardziej zwartej zabudowy w północnej części Lesian. Na południe od DK45 wody Q=1% nie wkraczają na tereny zabudowane, za wyjątkiem kilku gospodarstw oraz przydomowych placów i ogrodów (tylnie części posesji położone bliżej rzeki). Zasięg wód Q=10% jest nieznacznie mniejszy, co jednak wystarcza by te wody nie wkraczały na tereny zabudowane, związane jest to z niewielkimi różnicami terenu stosunkowo płaskiej doliny Odry. Z kolei zasięg wód Q=0,2% jest szerszy i obejmuje niemal całość terenu w obrębie międzywala po północnej stronie DK45. Tereny narażone na zalanie w wyniku przerwania wału wskazano w północno-zachodniej części sołectwa Stradunia, również na północ od DK45.

Generalnie więc na zalanie w różnych okolicznościach narażona jest cała dolina Odry na północ od DK45 oraz duża część doliny Straduni na południe od tej drogi. Poszczególne zasięgi wód powodziowych zobrazowano na mapie nr 11 dołączonej do opracowania.

Poza tymi oficjalnie wyznaczonymi terenami zagrożeń powodziowych na terenie gminy mogą występować lokalne podtopienia w dolinach mniejszych i większych cieków. Pomimo, że nie zostały one oficjalnie wyznaczone to wszystkie doliny cieków, także i tych najmniejszych należy pozostawiać wolne od zabudowy, tak by istniała tu jak największa możliwość retencji i swobodnego spływu wód.

Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie gminy brak jest ujęć wód powierzchniowych, w tym ujęć dla których ustanowione byłyby strefy ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Jednolite części wód powierzchniowych

Na terenie gminy Walce zostały wskazane następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych:

- JCWP nr PLRW 6000101176929 Jaźwina - ta JCWP obejmuje ciek Jaźwina;
- JCWP nr PLRW 6000101175499 Swornica - jest to Swornica aż do ujścia;
- JCWP nr PLRW 600011117499 Stradunia od Jakubowickiego Potoku do Odry - ta JCWP obejmuje Stradunię;
- JCWP nr PLRW 600009117474 Dopływ spod Marianków - wskazany tu został ciek Dopływ poniżej Dobieszowic;
- JCWP nr PLRW 600009117476 Dopływ poniżej Dobieszowic - Dopływ poniżej Dobieszowic (podobnie jak powyżej)
- JCWP nr PLRW 600009117489 Ligocki Potok - wskazany tu został Ligocki Potok;

- JCWP nr PLRW 60001011738 Trzciniec - wskazany tu został ciek Trzciniec;
- JCWP nr PLRW 600009117476 Odra od Kanału Gliwickiego do Osłobogi - wskazana tu została Odra;

Cała gmina położona jest również w zlewniach ww. JCWP.

2.4 WODY PODZIEMNE

Regionalizacja Hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Gliwice[4] cały obszar gminy Walce wchodzi w skład Przedsudeckiego Regionu Hydrogeologicznego XXV, Podregion Kędzierzyński XXV 4. W regionie tym występują dwa zasadnicze poziomy wodonośne trzeciorzędowy i czwartorzędowy.

Użytkowe poziomy wodonośne

Zgodnie z Mapą Hydrogeologiczną Polski ark. Krapkowice[5] i ark. Kędzierzyn-Koźle[6] na obszarze gminy Walce wody podziemne o większym znaczeniu użytkowym występują w utworach trzeciorzędowych, a podrzędnie czwartorzędowych. Kredowe piętro wodonośne wobec głębokiego zalegania i słabego zbadania nie ma dotychczas praktycznego znaczenia.

Wody podziemne piętra czwartorzędowego. W jego obrębie można wyróżnić dwa poziomy wodonośne: górny - posiada szeroki zasięg i związany jest z utworami piaszczysto-żwirowymi o miąższości nie przekraczającej 20 m i genetycznie związanymi z akumulacją rzeczną, dolny - tworzą osady żwirowo-piaszczyste doliny kopalnej Kędzierzyn - Rudy. Oba poziomy pozostają w łączności hydraulicznej i w zasadzie tworzą jeden wspólny poziom wodonośny. Dominujące znaczenie ma swobodne zwierciadło wody zalegające na głębokości 2-15 m ppt. Kierunek spływu wód zgodny jest z morfologią tereny i generalnie utworami piaszczysto-gliniastymi o maksymalnej miąższości ok. 140 m. Występują tu trzy warstwy wodonośne: przypowierzchniowa, pośrednia i spągowa. Ta ostatnia tworzy głęboki poziom wodonośny (miąższość do 40 m) i charakteryzuje się wysokimi parametrami filtracyjnymi. W najgłębszych partiach rynna wcięta jest w utwory wodonośne trzeciorzędowe i pozostają tam one w bezpośrednim kontakcie hydraulicznym. Zasilanie rynny erozyjnej odbywa się głównie z opadów atmosferycznych. Poważnym zagrożeniem dla warstw wodonośnych jest przenikanie zanieczyszczeń powierzchniowych w głąb profilu. Spowodowane jest to wysoką przepuszczalnością gruntu w obrębie terasy akumulacyjnej doliny Odry oraz średnią przepuszczalnością we współczesnej dolinie Odry.

Wody podziemne piętra trzeciorzędowego. Zbiornik ten tworzą warstwy piaszczyste występujące w środowisku utworów ilastych. Tworzy go 5 poziomów wodonośnych, nieciągłych warstw poprzecinanych rynnami współczesnych i kopalnych dolin rzecznych. Teren gminy leży w zasięgu mioceńskiego (sarmatu) zbiornika wód podziemnych. Ponieważ występuje w otoczeniu nieprzepuszczalnych osadów ilastych miocenu cechują go wody pod znacznym ciśnieniem. Występują w nim wody naporowe o ciśnieniu subartezyjskim

[4] Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986 r.;
[5] Mandrela L., Aniszczyk M. , Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Krapkowice, PIG, Warszawa, 1997 r.
[6] Górnik M. , Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Kędzierzyn-Koźle, PIG, Warszawa, 1997 r.

i artezyjskim. Średnia głębokość zalegania to 20 - 120 m. Spływ wód następuje w kierunku północno-wschodnim, ku dolinie Odry.

W piętrach tych wydzielono jedną jednostkę hydrogeologiczną **4Q/bTrII** (na arkuszu Krapkowice **1Q/bTrII**). Średnia wydajność studni wierconej wynosi: 50 – 70 m^3/h w części zachodniej gminy oraz w części północno-wschodniej, 30 – 50 m^3/h w części centralnej, 10 – 30 m^3 w części południowo-wschodniej. Stopień zagrożenia tych wód jest niski, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń, odporność poziomu jednak ze względu na brak izolacji jest niska. Jakość wody jest średnia (IIb), woda wymaga prostego uzdatnienia.[7]

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003) oraz materiałów dostępnych na stronie Państwowej Służby Hydrogeologicznej północna część gminy (dolina Odry) znajduje się w obrębie udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 332 Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka. Na pozostałym obszarze brak jest głównych lub lokalnych zbiorników wód podziemnych.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych cała gmina Walce znajduje się w JCWPd nr PLGW6000127.

Ujęcia wód podziemnych

Gmina zaopatrywana jest w wodę przez komunalny wodociąg grupowy Walce-Rozkochów. Główne ujęcie wody dla potrzeb wodociągu zlokalizowane jest w Rozkochowie. W jego skład wchodzą cztery studnie głębinowe położone na wschód od ul. Głogowskiej, z których pobierana jest woda na podstawie pozwolenia wodnoprawnego decyzja GL.ZUZ.3.4100.2.2020.BS. Pozwolenie wodnoprawne udzielone jest na pobór wody podziemnej z utworów trzeciorzędowych w ilości:

- Q maxd = 3642 m^3/d
- Q srd = 2833 m^3/d
- Q maxh = 176 m^3/d

Z ujęciem współpracuje nowoczesna stacja uzdatniania wody, której potencjał wykorzystywany jest jedynie w 50%, co daje znaczne rezerwy rozwojowe. Sieć wodociągowa obejmuje swoim zasięgiem wszystkie wsie gminy. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 64,6 km (w tym 16 km sieci przesyłowej). Dla poszczególnych studni ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej w granicach działek, strefa ochrony pośredniej nie została ustanowiona. Na terenie gminy brak jest innych ujęć dla których ustanowiono by strefy ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

[7] Górnik M. Mapa Hydrogeologiczna Polski, ark. Kędzierzyn-Koźle, PIG, Warszawa, 1997 r.

2.5 KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Klimat gminy Walce wykazuje cechy przejściowe między typem oceanicznym a kontynentalnym. Według klasyfikacji R. Gumińskiego na dzielnice rolniczo-klimatyczne, obszar gminy znajduje się w obrębie dzielnicy XIV Wrocławskiej.

Teren gminy leży w regionie nadodrzańskim, który posiada jeden z cieplejszych klimatów w Polsce. Charakteryzuje się on wszystkimi cechami typowymi dla przejściowej, oceaniczno - kontynentalnej odmiany klimatu umiarkowanego. Odznacza się on małym zróżnicowaniem termicznym. Średnia temperatura wynosi 8,4^{o}C. Lato trwa tutaj ponad 90 dni, a bezzimie powyżej 290 dni. Liczba dni w roku z temperaturą poniżej 0°C mieści się w przedziale od 60 do 75. Pozostałe parametry klimatu są następujące:

- Średnia roczna temperatura wynosi +9°C.
- Średnia temperatura stycznia wynosi -1°C.
- Średnia temperatura lipca wynosi +18°C.
- Średnia temperatura okresu od kwietnia do września wynosi +14°C.
- Amplituda między minimalną, a maksymalną temp. wynosi 62,5 °C.

Przeciętna ilość opadów atmosferycznych w roku waha się między 600, a 700 mm, z czego na okres od kwietnia do września przypada około 400 mm. Liczba dni z opadem śnieżnym należy tu do najniższych w Polsce. W styczniu notuje się od 8 do 12 dni z opadem, a w miesiącach następnych liczba ta spada, zbliżając się w maju do zera. Ilość dni w roku z opadami śniegu waha się między 35, a 50.

W stosunku do podanych powyżej danych obecnie jednak obserwuje się zmiany klimatyczne, które przejawiają się przede wszystkim wzrostem średniej rocznej temperatury, mniejszą liczbą opadów, zmianą ich charakteru (częste okresy susz, przerywane krótkimi epizodami opadów nawalnych), znikomą liczbą dni z pokrywą śniegową. Zwłaszcza w ostatnich latach ta zmiana klimatu jest coraz bardziej zauważalna. Obecnie brak jest powszechnie dostępnych danych z poszczególnych stacji pomiarowych, publikowane są tylko dane ze stacji głównych. Najbliżej położoną taką stacją jest stacja Racibórz, dane z niej z wielolecia 1990 – 2020[8] zostały przedstawione w tabeli poniżej. Zauważalna jest wyższa temperatura średnia wynosząca 9,3^{o}C, niższa liczba opadu średniego 604 mm oraz zdecydowanie niższa liczba dni z pokrywą śnieżną wynosząca zaledwie ok. 13 dni.

Kierunki wiatrów nawiązują do ogólnej cyrkulacji atmosferycznej i są lokalnie modyfikowane przez rzeźbę i zabudowę terenu. Dla stacji meteorologicznej Racibórz przeważają wiatry z sektora zachodniego (W, SW, NW) wiejące w ponad 48,4% dni w roku, natomiast udział wiatrów pozostałych wynosi: wiatry z kierunków N, NE i E 24,4% oraz wiatry SE i S 26,5%, średnie prędkości wiatrów wynosiły 3,2 m/s. Procentowy udział dni z ciszą wynosił zaledwie 0,7%.

Tabela 1 Procentowy rozkład kierunków wiatru w przedziałach prędkości (na wysokości wiatromierza) - stacja Racibórz

N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Cisza
14	4,9	5,5	13,8	12,7	18,1	12,3	18	0,7

[8] https://klimat.imgw.pl/pl/climate-normals/

Tabela 2 Normy klimatyczne z wielolecia 1990 – 2020 dla stacji synoptycznej Racibórz

Średnia dobowa temperatura powietrza	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	-0,9	0,3	4	9,4	13,9	17,3	19,2	19	14,2	9,4	4,8	0,4	9,3
Średnia minimalna temperatura powietrza	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	-3,7	-2,8	0,2	4,0	8,5	11,9	13,4	13,2	9,5	5,7	2,0	-2,1	5,0
Średnia maksymalna temperatura powietrza	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	1,9	3,8	8,4	15,1	19,6	22,9	25,4	25,3	19,7	14,0	8,1	3,0	13,9
Maksymalna zanotowana zawartość Tmax z datą	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	13,4 1993-01-12	16,1 2008-02-24	21,6 2004-03-18	29,5 2012-04-30	32,2 2005-05-30	35,6 2000-06-22	35,5 1994-07-30	36,9 2013-08-08	33,7 2018-09-06	25,6 2001-10-03	20,1 2018-11-06	15,5 2019-12-20	
Minimalna zanotowana zawartość Tmin z datą	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	-26,9 2010-01-24	-23,3 2012-02-12	-18,2 2004-03-06	-6,2 2020-04-01	-2,6 2011-05-04	1,9 1991-06-03	5,1 2018-07-02	4,9 1993-08-27	-0,9 1993-09-19	-6,6 1991-10-30	-13,7 1993-11-19	-27,1 1996-12-28	
Liczba dni z temperaturą maksymalną <0°C	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	10,3	6,4	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	6,6	26,5
Liczba dni z temperaturą maksymalną >25°C	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	0,0	0,0	0,0	1,0	4,5	10,1	16,7	16,2	3,6	0,2	0,0	0,0	52,3
Liczba dni przymrozkowych	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	10,0	10,9	12,0	4,5	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	3,2	7,5	11,6	60,1
Miesięczna suma opadu	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	27,2	25,1	31,4	36,8	68,2	77,9	90,7	69,3	63,3	46,7	38,1	30,1	604,8
Maksymalna dobowa suma opadu z datą	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	22,4 2001-01-08	23,5 1996-02-19	24 1999-03-07	23,1 2017-04-27	34,7 2013-05-03	64 2020-06-26	92,9 1997-07-07	64,9 1995-08-14	61,7 1996-09-14	40,9 2020-10-13	30,8 1996-11-14	38,7 1992-12-05	
Liczba dni z pokrywą śnieżną >0 cm	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	14,90	13,30	5,50	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	3,60	9,40	47,80

Liczba dni z pokrywą śnieżną >1 cm	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	12,90	11,80	4,70	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	2,90	7,40	40,50
Liczba dni z pokrywą śnieżną >10 cm	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	5,00	4,40	2,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	1,60	13,20
Liczba dni z pokrywą śnieżną >50 cm	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Średnia grubość pokrywy śnieżnej	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	6,7	6,2	3,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,0	3,8	
Maksymalna zanotowana grubość pokrywy śnieżnej	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	34 2006-01-01 2006-01-04	33 2010-02-15 2010-02-16	20 2005-03-08 2005-03-09	17 1996-04-03	0 NA	0 NA	0 NA	0 NA	0 2010-09-30	5 1997-10-28	14 2010-11-30	35 2005-12-31	
Średnie ciśnienie zredukowane do poziomu morza	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	1020	1019	1017	1015	1016	1016	1015	1016	1018	1019	1018	1020	1017
Średnia suma usłonecznienia (h)	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	47,1	67,0	116,0	179,8	220,7	224,1	240,7	235,2	153,4	107,4	56,7	41,4	1689,5
Średnie pokrycie nieba przez chmury (oktanty)	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	5,3	5,1	4,7	4,2	4,4	4,5	4,2	3,9	4,4	4,8	5,3	5,4	4,7
Średnia liczba dni pogodnych	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	4,8	4,4	5,8	6,6	5,1	4,5	6,0	6,3	5,3	4,3	4,0	4,3	61,3
Średnia liczba dni pochmurnych	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**	**Rocznie**
	14,7	11,7	10,3	6,9	7,0	6,6	5,8	4,1	7,9	9,8	12,7	15,0	112,4

Topoklimat[9]

Podstawowymi elementami kształtującymi klimat lokalny są następujące warunki naturalne: ukształtowanie terenu, warunki wodne (głębokość zalegania wód gruntowych, gęstość i wielkość cieków powierzchniowych), rodzaj gruntów, pokrycie terenu. ponieważ teren opracowania cechuje się niewielkim zróżnicowaniem rzeźby terenu, elementami o największym znaczeniu są przede wszystkim: pokrycie terenu (zabudowa, grunty orne, łąki, lasy), rodzaj gruntów i warunki wodne. generalnie cały obszar gminy, poza częścią położoną w dolinie i strefie kontaktowej z doliną rzeki Swornicy, Straduni i Odry, posiada korzystne warunki termiczno – wilgotnościowe i bioklimatyczne.

Dominujący wpływ na klimat lokalny ma położenie większości obszaru opracowania na wysoczyźnie plejstoceńskiej. warunki klimatu lokalnego na płaskiej lub falistej wysoczyźnie są mało zróżnicowane. decyduje o tym słabo urzeźbiony teren o stosunkowo głębokim występowaniu wód gruntowych. tereny wysoczyzny plejstoceńskiej charakteryzują się najwyższym poziomem usłonecznienia i dobrym przewietrzaniem. korzystny bilans promieniowania słonecznego powoduje, że tereny te cechują się poprawnymi warunkami termicznymi, poprawnymi warunkami wilgotności względnej, brakiem lub niewielką ilością mgieł radiacyjnych i przygruntowych przymrozków wiosenno – jesiennych oraz wieczorno – nocnych. lokalnie, na obszarach o zwiększonym nachyleniu stoków występują nieco gorsze warunki solarne, nieznacznie większe zacienienie i obniżona temperatura powietrza w stosunku do terenów płaskich. niewielkie zróżnicowanie warunków słonecznych zaznaczać się może również pomiędzy stokami eksponowanymi w kierunku zachodnim i wschodnim, gdyż większa ilość energii słonecznej zostaje zużyta na ogrzanie powietrza w godzinach porannych (ekspozycja ku wschodowi) niż w porze wieczornej.

Tereny dolinne i przydolinne rzeki Odry, Straduni i Swornicy znajdują się w strefie oddziaływania inwersji termiczno – wilgotnościowej, objawiającej się tendencją do tworzenia i zalegania cięższego, wilgotniejszego i chłodniejszego powietrza, większą częstotliwością zamgleń. tendencje te mogą się pogłębiać w godzinach późnonocnych, przy pogodzie typowo inwersyjnej, przy intensywniejszych spływach chłodnego i wilgotnego powietrza z obszaru wysoczyzny. występuje tu zwiększona wilgotność względna powietrza oraz niższe temperatury niż na terenach wysoczyznowych. odczuwalne różnice wykazywane są przede wszystkim przy pogodzie wyżowej. pewien wpływ, niewielki, ze względu na małe powierzchnie, mają także kompleksy leśne leżące na obszarze opracowania. działają one korzystnie, łagodząco na warunki termiczno-wilgotnościowe otwartych terenów przyległych.

Na obszarze gminy wydzielono trzy strefy klimatu lokalnego, o zróżnicowanych warunkach elementów pogodowych:

- strefę o najbardziej korzystnych warunkach klimatu lokalnego, położoną w obrębie wysoczyzny plejstoceńskiej, także pod względem bioklimatycznym, o nachyleniu terenu 0 – 3 %,

[9] Rozdział na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Walce dla potrzeb zmian suikzp i mpzp, Bio-Plan, Krasiejów, 2009 r.;

- strefę przydolinną o mniej korzystnych warunkach klimatu lokalnego, w szczególności w zakresie warunków solarnych i termiczno – wilgotnościowych,
- strefę w obrębie obniżenia doliny Odry, Straduni i Swornicy, o najmniej korzystnych warunkach klimatu lokalnego, gdzie ze względu na gęstą sieć cieków wodnych oraz płytki poziom wody gruntowej tereny te położone są w zasięgu inwersji termiczno – wilgotnościowych, cechują się mało korzystnymi warunkami temperatury powietrza, większymi wahaniami dobowymi temperatury i wilgotności względnej powietrza, większą częstotliwością zamgleń, występuje tu zwiększona częstotliwość przygruntowych przymrozków i zalegania wychłodzonego i wilgotnego powietrza, są to tereny niekorzystne pod względem bioklimatycznym.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu gminy wykazuje niewielkie zróżnicowanie, zarówno pod względem struktury przestrzennej i bogactwa form morfologicznych, jak i deniwelacji terenu. Generalnie obszar gminy charakteryzuje się krajobrazem równinnym przechodzącym w części południowo - wschodniej i północno - zachodniej w rzeźbę falistą. Spadki terenu kształtują się w większości w przedziale 0 - 3%. Elementami urozmaicającymi krajobraz są doliny rzeczne, przede wszystkim dolina Odry oraz rzeki Straduni i Swornicy wraz z dolinkami ich dopływów, wcięte w obszar wysoczyznowy, gdzie deniwelacje terenu dochodzą do ok. 8 m.[10]

Wysokości bezwzględne na terenie gminy mieszczą się w przedziale 162 - 200 m, a deniwelacje terenu nie przekraczają 40 m. Największe spadki terenu znajdują się w strefie przykrawędziowej doliny Odry i doliny Straduni, gdzie mogą wynosić ponad 5-10%. Generalnie obszar opracowania jest łagodnie nachylony w kierunku północno-wschodnim i wschodnim, ku dolinie rzeki Swornicy i Odry. Najwyżej położony punkt w gminie znajduje się na południe od Rozkochowa, zaś najniżej w miejscu gdzie Odra opuszcza teren gminy.

Na charakter obecnej rzeźby terenu miały wpływ przede wszystkim procesy lodowcowe i wodnolodowcowe okresu plejstoceńskiego oraz akumulacji rzecznej okresu holoceńskiego i plejstoceńskiego, a także działalność człowieka w ciągu ostatnich wieków. W rzeźbie terenu dominującą rolę odgrywają formy pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego.

Głównymi elementami rzeźby są:

- dolina Odry,
- wysoczyzna plejstoceńska,
- współczesne doliny dopływów Odry.

Dolina Odry tworzy północno-wschodnią granicę gminy. Wyerodowana jest w osadach trzeciorzędowych o silnie zróżnicowanym i zerodowanym stropie. Jest

[10] Rozdział na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Walce dla potrzeb zmian suikzp i mpzp, Bio-Plan, Krasiejów, 2009 r.;

to fragment dawnej pradoliny. Forma dolinna oddzielona jest od obszaru wysoczyzny krawędzią erozyjną i wypełniona osadami fluwialnymi, tworzącymi rozbudowany system teras rzecznych holoceńskich i plejstoceńskich. W obrębie **teras holoceńskich** można wydzielić dwa główne poziomy:

- zalewowy niższy rozciągający się wąskim pasem wzdłuż biegu Odry, wyniesiony 2,0 – 2,5 m ponad średni stan wody,
- zalewowy wyższy tworzący rozległą, prawie płaską równinę, z występującymi, lokalnymi, przeważnie zabagnionymi zagłębieniami (starorzecza), wyniesienie poziomu ponad średni poziom wody wynosi ok. 4-5 m.

Powyżej teras zalewowych rozciąga się wyższa **terasa akumulacyjna (plejstoceńska)** wznosząca się do ok. 10 m nad poziom wody w rzece Odrze. Terasa ta tworzy rozległy poziom wykorzystywany dla celów zabudowy wsi Stradunia, rozcięty południkowo przez dolinę rzeki Stradunia.

Na obszarze opracowania zasadniczym elementem rzeźby jest wysoczyzna plejstoceńska, w której obrębie można wyróżnić dwie strefy o zróżnicowanej morfologii:

- strefa moreny dennej o niewielkich deniwelacjach terenu (3-5 m), zbudowana głównie z utworów piaszczystych i żwirowych (wodnolodowcowych i wodnomorenowych) zlodowacenia środkowopolskiego (stadiał maksymalny), w obrębie tej strefy znajdują się m.in. tereny w północno-zachodniej i zachodniej część wsi Rozkochów, Ćwiercie i Walce,
- strefa moreny falistej o deniwelacjach terenu w granicach 3-10 m, zbudowana z utworów piaszczysto – żwirowych oraz gliny zwałowej, w obrębie tej strefy znajdują się m.in. tereny w południowej i wschodniej część wsi Rozkochów, Zabierzów oraz Kromołów i Brożec.
- strefę moreny pagórkowatej o deniwelacjach terenu 5 – 20 m, zbudowanej z utworów gliniastych, przewarstwionych piaskami i żwirami, w obrębie tej strefy znajdują się m.in. tereny w części wsi Dobieszowice i Grocholub.

Wysoczyzna plejstoceńska rozcięta jest doliną rzeki Swornicy i Straduni oraz ich dopływami. Tworzą one dość szerokie (do 700m) doliny, wciętą od ok. 5 do 15 m w otaczającą wysoczyznę. Dno dolinne to forma płaska, o spadkach nie przekraczających 2%. Dno dolin budują utwory aluwialne, a także odkładane są najmłodsze utwory – torfy i namuły torfiaste, tworzące rozległe powierzchnie, w szczególności w dolinie Swornicy we wsi Ćwiercie i Zabierzów. Formy antropogeniczne w obrębie obszaru opracowania stanowią nasypy dróg i linii kolejowej, nie posiadają one jednak dużego rozprzestrzenienia, ani gabarytów. Do większych form antropogenicznych, dobrze widocznym w płaskim terenie są wały przeciwpowodziowe w dolinie Odry. Rzeźba gminy nie stwarza istotnych ograniczeń dla lokalizacji zabudowy. Pewne utrudnienia mogą stanowić strefy krawędziowe dolin rzecznych: Odry, Straduni i Swornicy, gdzie spadki terenu lokalnie mogą przekraczać 5%.

Zjawiska osuwiskowe

Z bazy danych SOPO oraz ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Walce wynika, że na analizowanym obszarze nie występują osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.

2.6.2 GLEBY I ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Użytkowanie terenu

Według danych z mapy ewidencyjnej (patrz tabela nr 3) na terenie gminy Walce dominują grunty rolne, które zajmują łącznie powierzchnię 5944,39 ha co stanowi aż 86,17% powierzchni gminy nadając jej zdecydowanie rolniczy charakter. Wśród nich największy udział stanowią grunty orne zajmujące 5121,60 ha tj. 74,24%, znacznie mniejsze powierzchnie stanowią łąki 522,11 ha (8,00%) których najwięcej występuje w sołectwie Walce i Zabierzów, jak również w rejonie Dobieszowic i Kromołowa. Najmniej wśród gruntów rolnych na terenie gminy Walce jest pastwisk, stanowią one tylko 1,16% jej powierzchni i zajmują łącznie obszar 80,23 ha. Grunty leśne wydzielone w ewidencji gruntów jako Ls, oraz zadrzewione Lz razem zajmują 533,87 ha, czyli 7,74 % powierzchni gminy i swym zasięgiem obejmują jej północną część, czyli sołectwo Brożec. Niewielką część gminy jeśli chodzi o użytkowanie terenu zajmują tereny zabudowane, w postaci zabudowy zwartej w centrach sołectw, bo tylko 1,91%, oraz infrastruktura kolejowa i drogowa - 3,13% terenu gminy. Bardzo małą część użytkowania gruntów przypada na nieużytki, bo tylko 0,25%. Inne rodzaje użytkowania gruntów mają marginalny zasięg i charakter.

Fig. 1 Użytkowanie powierzchni gminy Walce na podstawie mapy ewidencyjnej

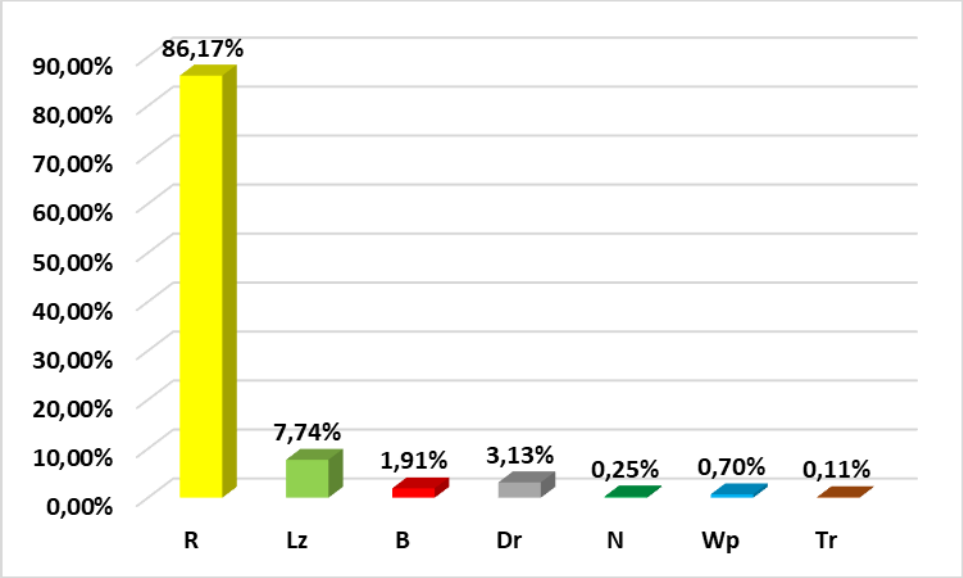

Tabela 3 Użytkowanie powierzchni gminy Walce na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie użytku	Gmina Walce ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	5121,60	74,24
	Sady	S	12,18	0,18
	Łąki trwałe	Ł	552,11	8,00

	Pastwiska trwałe	Ps	80,23	1,16
	Użytki rolne zabudowane	Br	121,52	1,76
	Grunty pod stawami	Wsr	0,00	0,00
	Rowy	W	45,93	0,67
	Grunty rolne zadrzewione	Lzr	10,82	0,16
	Użytki rolne razem		**5944,39**	**86,17**
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	511,32	7,41
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	22,51	0,33
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem		**533,83**	**7,74**
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	69,52	1,01
	Tereny przemysłowe	Ba	13,20	0,19
	Inne tereny zabudowane	Bi	19,03	0,28
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	2,28	0,03
	Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	27,11	0,39
	Użytki kopalne	K	0,90	0,01
	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	205,06	2,97
	Tereny kolejowe	Tk	3,67	0,05
	Inne tereny komunikacyjne	Ti	0,36	0,01
	Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	Tp	6,77	0,10
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		**347,9**	**5,04**
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E		
Nieużytki	Nieużytki	N	**17,06**	**0,41**
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami	Wm		

	wewnętrznymi			
	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	47,54	0,69
	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	0,66	0,01
	Grunty pod wodami razem		**48,2**	**0,7**
Tereny różne	Tereny różne	Tr	7,47	0,11
Razem			**6898,85**	**100%**

Typy gleb

Typy gleb na terenie gminy reprezentowane są w zdecydowanej większości przez gleby brunatne wyługowane i kwaśne. Zajmują one większe powierzchnie rolne w gminie tj. 39,14%. Mniejsze powierzchnie zajmują gleby bielicowe i pseudobielicowe stanowiące 29,73% wszystkich gleb – występują one na całej powierzchni gminy Walce w obrębie wszystkich sołectw. Zdecydowanie mniejszy udział mają gleby brunatne właściwe 11,72% występujące w zachodniej części w sołectwach Rozkochów, części Kromołowa, oraz na południu gminy. Kolejnym typem gleb są mady stanowiące ok 9,09 % związane z doliną rzek Odry i Straduni na północy i wschodzie gminy. W centralnych jej częściach, w postaci niewielkich wąskich płatów występują czarne ziemie zdegradowane i gleby szare (3,45%), oraz gleby mułowo - torfowe (2,56%) w obrębie wsi Zabierzów i Brożec. Na wchodzie wsi Grocholub występują gleby aluwialne glejowe ok. 1,67% wszystkich typów gleb gminy, natomiast w sołectwie Rozkochów i na południu wsi Walce zaznacza się niewielki udział tj. 1,45% gleb brunatnych właściwych deluwialnych. Pozostałe typy gleb na terenie gminy Walce mają marginalny zasięg.

Tabela 4 Udział poszczególnych typów gleb

Typ gleby	**Powierzchnia w ha**	**Udział w %**
Bw - Gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne	2317,28	39,14
A - Gleby bielicowe i pseudobielicowe	1760,34	29,73
B - Gleby brunatne właściwie	693,77	11,72
F- Mady	538,38	9,09
Dz – Czarne ziemie zdegradowane i gleby szare	204,54	3,45
Emt – Gleby mułowo- torfowe	151,83	2,56
FG – Gleby aluwialne glejowe	99,08	1,67
Bd - Gleby brunatne właściwe deluwialne	85,90	1,45
E – Gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe	53,66	0,91
T- Gleby torfowe i murszowo- torfowe	14,26	0,24
G – Gleby glejowe	1,19	0,02
M – Gleby murszowo- mineralne i murszowate	0,00	0,00

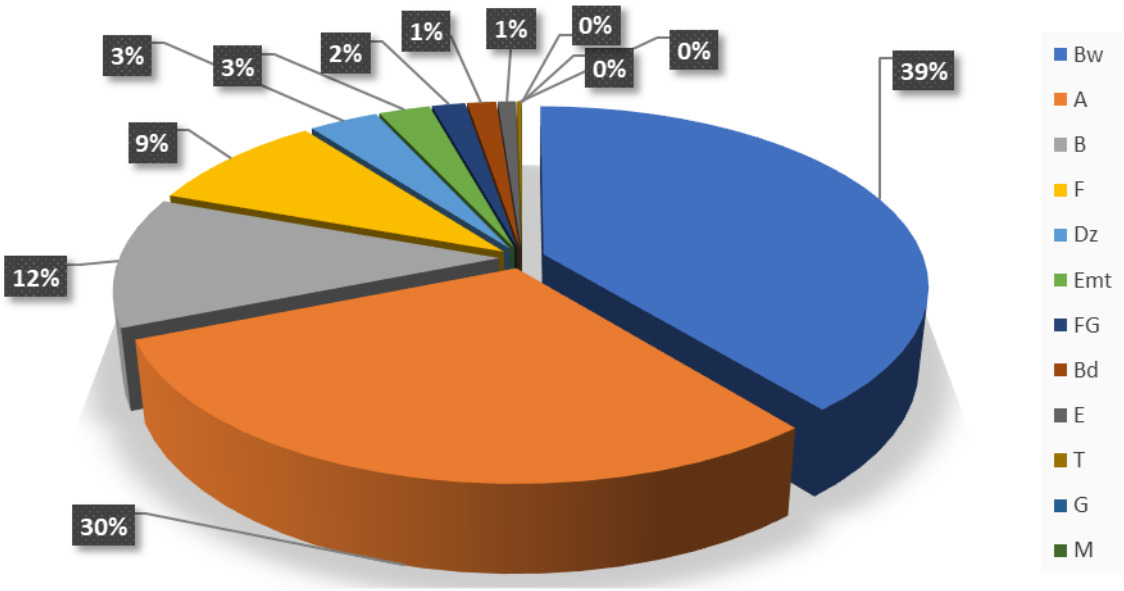

Fig. 2 Procentowy udział poszczególnych typów gleb

Kompleksy przydatności rolniczej

Spośród kompleksów rolniczej przydatności gleb na terenie gminy Walce najbardziej rozpowszechniony jest kompleks żytni dobry (5) stanowiący jedną czwartą wszystkich kompleksów gleb tj. 25,72%. Występuje on na przeważającym obszarze gminy i ma bezpośredni wpływ na rolniczy charakter tych obszarów. W jego otoczeniu występuje drugi co do wielkości rozprzestrzenienia kompleks żytni bardzo dobry (4) stanowiący ponad 21%. Podobny względem rozpowszechnienia jest kompleks pszenny dobry (2) stanowiący 20,91% wszystkich kompleksów, występujący gównie w centralnej i południowej części gminy, oraz na północy we wsi Stradunia. Nieco mniejszy udział ok. 15,70%, zaznaczają użytki zielone średnie (2z) oraz kompleks żytni słaby (6) tj. 8,20%, rozsiany w postaci płatów w różnych częściach gminy. Podrzędne znaczenie wśród kompleksów rolniczej przydatności gleb mają kompleks pszenny wadliwy (3), oraz kompleks zbożowo-pastewny mocny (8). Pozostałe kompleksy mają niewielki udział w strukturze gleb gminy Walce.

Tabela 5 Udział poszczególnych kompleksów gleb

Kompleksy rolniczej przydatności gleb	Powierzchnia w ha	Udział w %
5 kompleks żytni dobry	1581,69	25,72
4 kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)	1323,48	21,52
2 kompleks pszenny dobry	1285,94	20,91
2z użytki zielone średnie	965,25	15,70
6 kompleks żytni słaby	504,11	8,20
3 kompleks pszenny wadliwy	218,85	3,56
8 kompleks zbożowo-pastewny mocny	174,36	2,84
3z użytki zielone słabe i bardzo słabe	53,21	0,87
1z użytki zielone bardzo dobre i dobre	17,95	0,29
7 kompleks żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy)	13,82	0,22

9 kompleks zbożowo- pastewny słaby	5,35	0,09
1 kompleks pszenny bardzo dobry	4,98	0,08

Bonitacja gleb

Na terenie gminy Walce zdecydowanie dominują grunty orne, które zajmują łącznie aż 88,69% wszystkich gruntów pozostającym w użytkowaniu rolnym. Znacznie mniejszy jest udział łąk zajmujących 9,79% powierzchni gruntów. Natomiast najmniej, bo zaledwie 1,52% powierzchni gruntów rolnych przypada na pastwiska. Jeśli chodzi o klasę poszczególnych gruntów to zdecydowanie najwięcej jest gruntów klas średnich RIV a i RIV b, które zajmują łącznie 61,27% gruntów rolnych, znacznie mniejszy jest udział gruntów klas najlepszych RIIIa i RIIIb zajmujących 24,36 % wszystkich powierzchni. Stosunkowo niewielki jest natomiast udział gleb klas słabych i najsłabszych V i VI zajmujących tylko 14,37% powierzchni gruntów rolnych. Gleby klas średnich, oraz najlepszych tak jak wspomniano zajmują niemal cały obszar gminy nadając jej ściśle rolniczy charakter, tylko w północnej i centralnej części gminy zaznacza się niewielki udział gleb klas słabych.

Strukturę klas glebowych przedstawiono w tabeli 6, a ich rozmieszczenie na załączniku mapowym nr 8. Uwaga: dane dotyczące zagadnień gleb pochodzą z map pozostających w zasobie IUNG w Puławach (typy i kompleksy), stąd też powierzchnie typów gleb i kompleksów rolniczej przydatności gleb różnią się w stosunku do danych ewidencyjnych dotyczących użytków i klasoużytków (zasób geodezyjny Starostwa Powiatowego w Krapkowicach). Należy również mieć na uwadze, że dane z map glebowo-rolniczych nie były aktualizowane i pochodzą z lat 70 i 80 XX w., choć w miejscach nie przekształconych raczej nie uległy one zmianom i ukazują pewne tendencje glebowe na terenie gminy.

Tabela 6 Bonitacja gleb gminy Walce na podstawie mapy ewidencyjnej

Klasa gleby	**RII**	**RIIIa**	**RIIIb**	**RIVa**	**RIVb**	**RV**	**RVI**
Analizowane tereny ok.5944,14 ha	24,39	249,13	849,29	1649,26	1713,76	719,89	66,22
100%	0,41	4,19	14,29	27,75	28,83	12,11	1,11

Klasa gleby	ŁII	ŁIII	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsII	PsIII	PsIV	PsV	PsVI
Analizowane tereny ok.5944,14 ha	2,35	288,26	229,02	49,86	12,38	2,92	31,44	50,07	5,25	0,65
100%	0,04	4,85	3,85	0,84	0,21	0,05	0,53	0,84	0,09	0,01

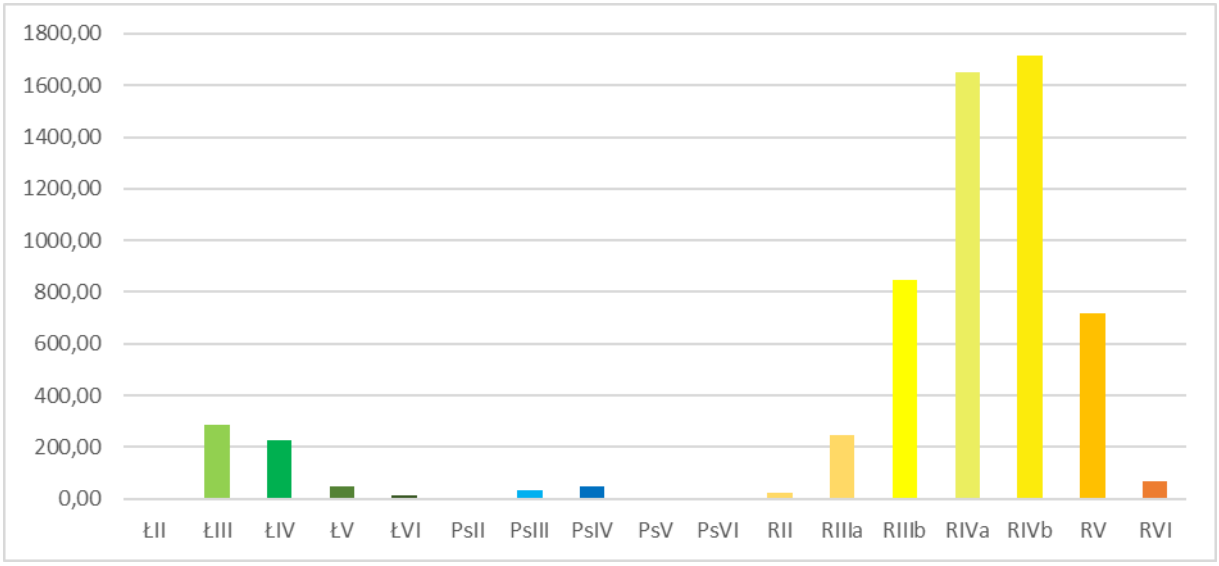

Fig. 3 Powierzchniowy udział poszczególnych klas gleb w ha

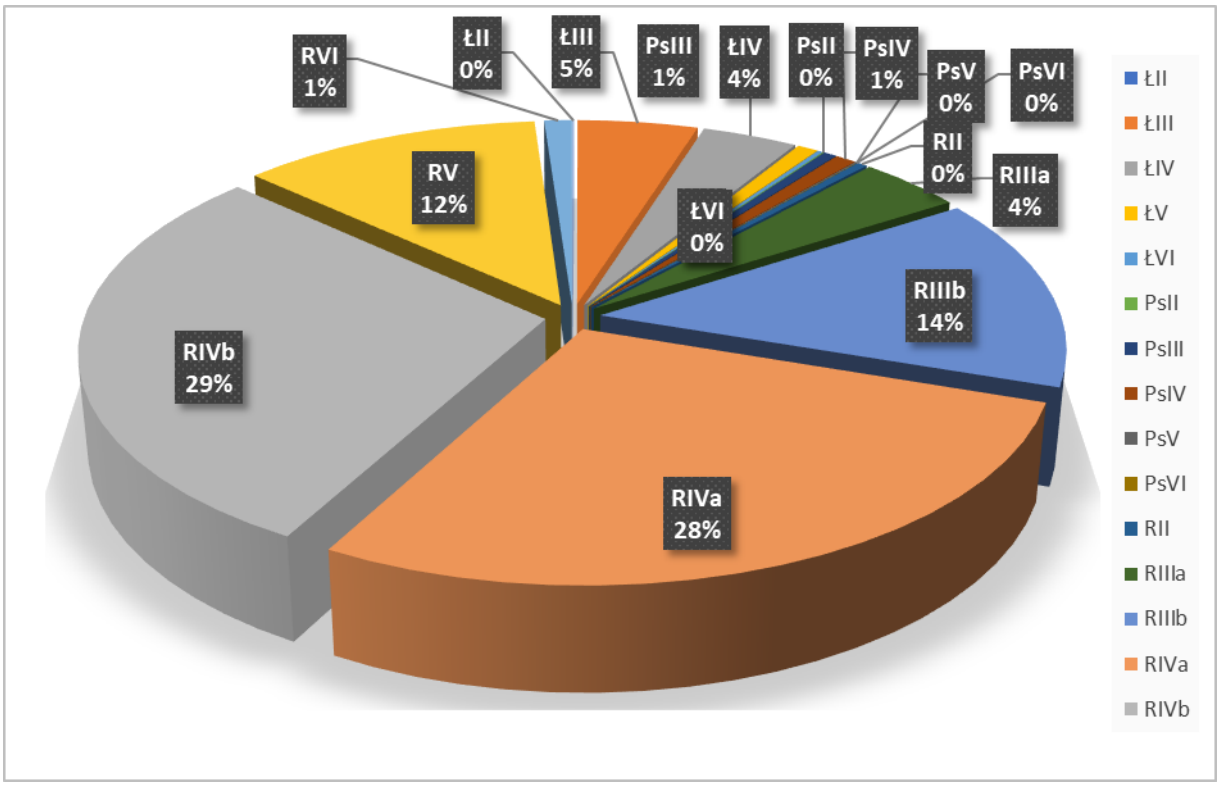

Fig. 4 Procentowy udział poszczególnych klas gleb

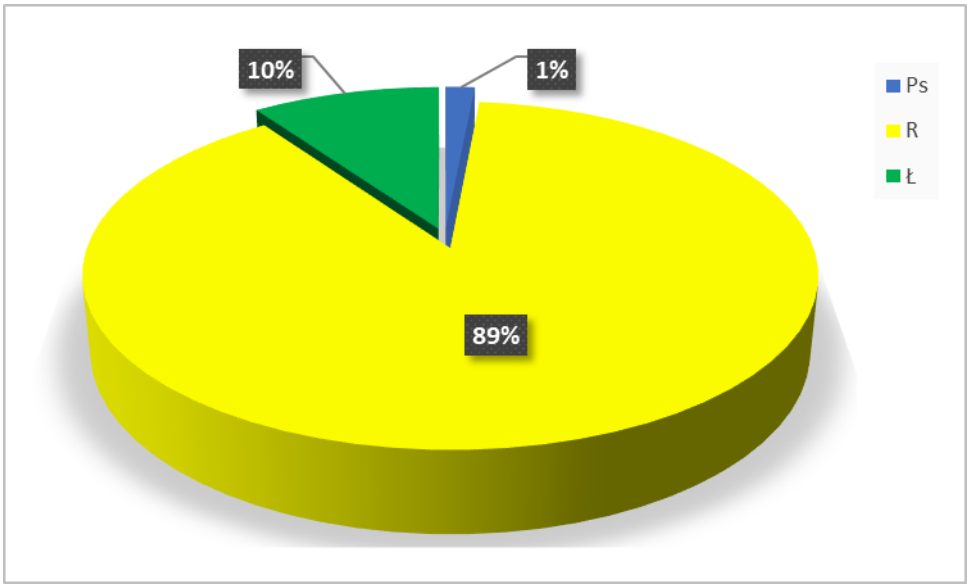

Fig. 5 Procentowy udział form użytkowania gruntów w rolniczej przestrzeni produkcyjnej

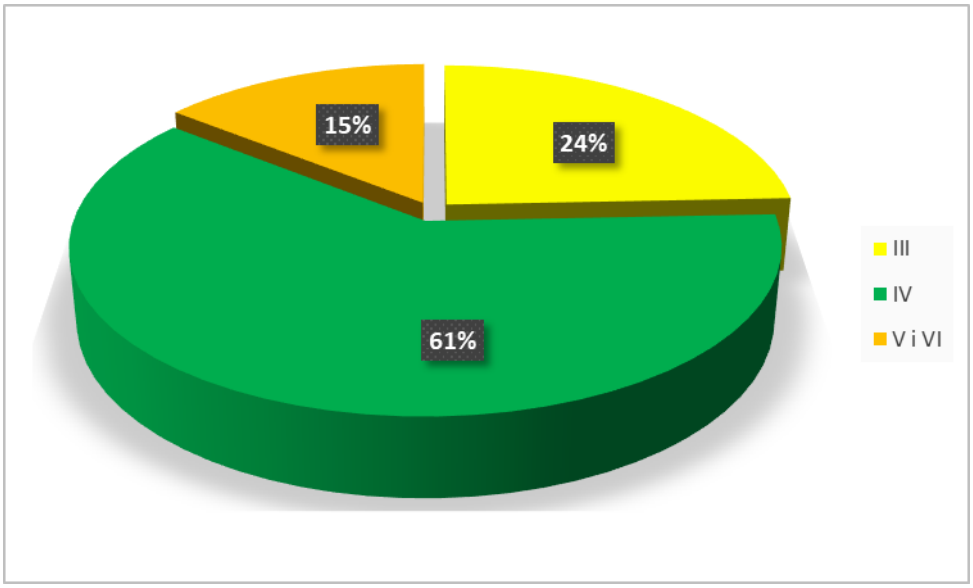

Fig. 6 Udział poszczególnych klas gleb w rozbiciu na gleby dobre, średnio dobre i najsłabsze

2.7 ZASOBY NATURALNE

Na obszarze gminy Walce znajdują się obecnie dwa udokumentowane złoża kopalin:

- „Koźle-Krępina” (ID Midas 1515, składa się z dwóch oddzielnych pól);
- „Walce” (ID Midas 6477);

Brak jest natomiast ustanowionych obszarów i terenów górniczych. Oba złoża to złoża kruszyw naturalnych. Złoże „Koźle-Krępina” jak do tej pory nie było eksploatowane, natomiast eksploatacja złoża „Walce” została zaniechana, obecnie znajduje się tu niewielkie oczko wodne i nieużytki. Złoże Nowe Kotkowice, położone na południowy zachód od Rozkochowa, na granicy z Głogówkiem, eksploatowane było w latach 90 XX w., obecnie eksploatacja już nie jest prowadzona, a złoże zostało wykreślone zasobów, wyrobisko zaś zostało zasypane.

2.8 PRZYRODA OŻYWIONA

Roślinność potencjalna

Obecnie na terenie gminy Walce praktycznie nie występują naturalne zbiorowiska roślinne, zachowały się one tylko na niewielkich fragmentach. Pierwotna roślinność terenu gminy reprezentowana była przez:[11]

- 3 Niżowe nadrzeczne łęgi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych (*Ficario-Ulmetum typicum*) – dolina Odry,
- 5 niżowe łęgi olszowe i jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* – dolina Odry, Swornicy, Straduni i dolinki pozostałych mniejszych cieków,
- 17 grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe *Tilio-Carpinetum* odmiana małopolska z bukiem i jodłą, forma wyżynna, seria żyzna – pozostała część gminy położona na terenach nie objętych zalewami powodziowymi,

Pierwotna roślinność gminy, której obecnie pozostały jedynie niewielkie fragmenty reprezentowane przez pojedyncze drzewa bądź też zadrzewienia miejsc niezdatnych pod wykorzystanie rolnicze (głównie doliny cieków, starorzecza, aleje drzew, parki, niewielkie fragmenty w lasach) miała charakter głównie rozległych nadrzecznych łęgów w dolinie Odry, Swornicy i Straduni oraz lasów grądowych w wyższych położeniach. Pozostałości lasów łęgowych obecnie w dolinie Odry i mniejszych rzek praktycznie brak, miejscami mogą tylko występować niewielkie nadbrzeżne zarośla wierzb czy olch o charakterze kadłubowym. Nieco większe powierzchnie łęgów, często jednak mocno przekształcone występują w dolinach Straduni i Swornicy. Przykładem takiego lasu jest niewielki fragment na wschód od ul. Lesiany oraz starorzecze Straduni (dawna Młynówka). W wyższych położeniach, na tarasach nadzalewowych rosły lasy grądowe, w których dominował dąb, buk, lipa. Także i tych lasów praktycznie brak, a ich pozostałościami są pojedyncze drzewa, często rosnące na terenie gminy w formie alei, szpalerów czy jako pojedyncze drzewa przy kościołach i cmentarzach. Jedynym na terenie gminy przykładem dawnego lasu grądowego jest Park w Rozkochowie z licznymi starymi drzewami.

[11] Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.

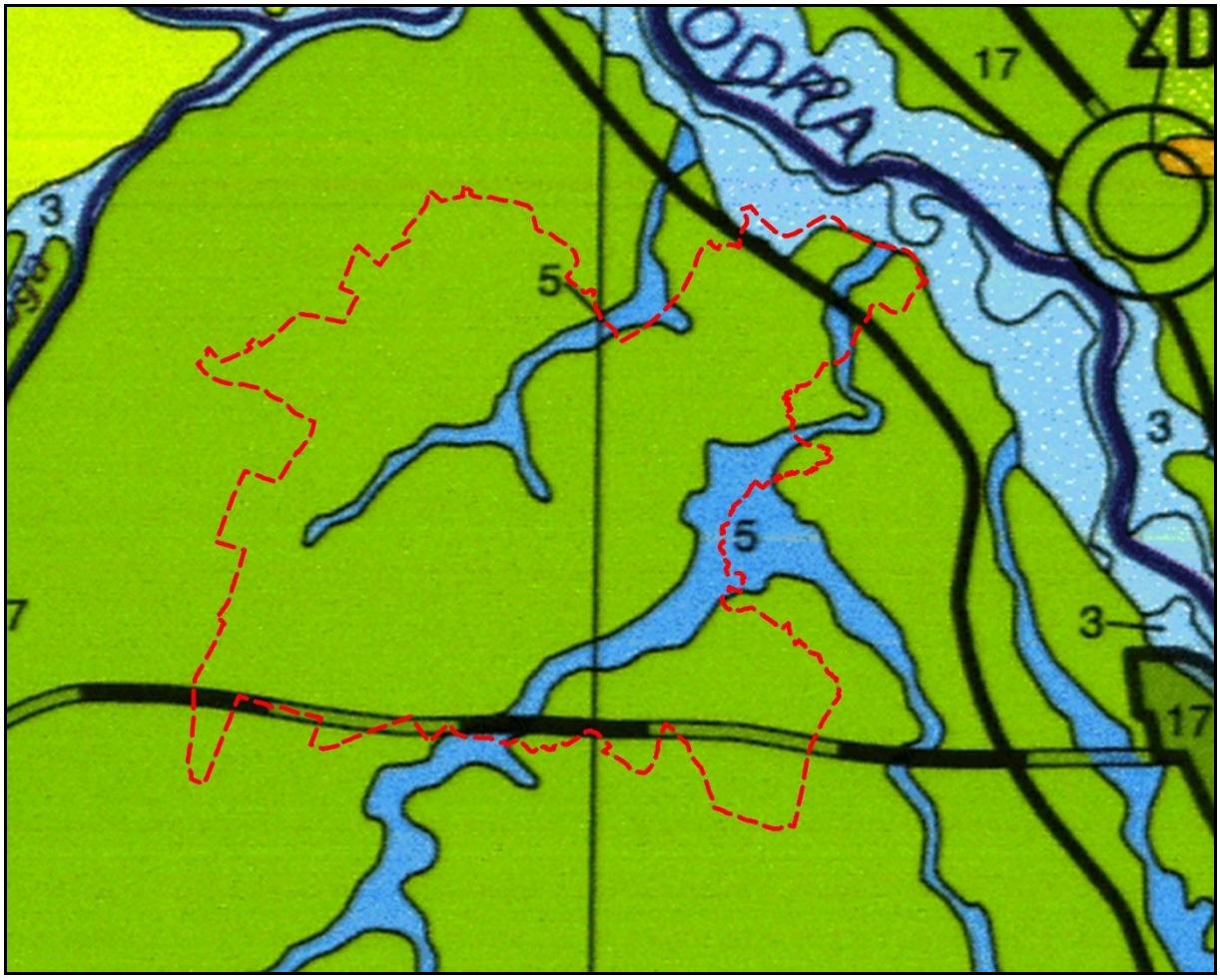

Fig. 7 Granica gminy na podkładzie Mapy Roślinności Potencjalnej wg. W. Matuszkiewicza

Roślinność rzeczywista

Gmina Walce posiada zdecydowanie rolniczy charakter, w jej części centralnej i południowej dominuje więc zabudowa zagrodowa poszczególnych sołectw w formie tzw. ulicówki oraz rozległe powierzchnie uprawianych gruntów rolnych. Na taki stan ukształtowania gminy wpłynęła duża ilość dobrych jakościowo gleb oraz dogodne ukształtowanie terenu, co umożliwiło jak największe rolnicze wykorzystanie terenu. Pośród terenów rolnych niewiele jest zadrzewień śródpolnych, remiz czy niewielkich lasków. Większe powierzchnie lasów grupują się w części zachodniej gminy, na zachód i północ od sołectw Kromołów i Brożec, lasy te mają jednak charakter stricte gospodarczy i niewielką wartość przyrodniczą. Dominują tu powierzchni z nasadzonymi sosnami, nieco bardziej naturalny charakter ma las położony na północ od wsi Brożce oraz lasy w dolinie Swornicy, pomiędzy Brożcem, a Grocholubem (Las Brożce). W strukturze użytkowania terenu wyróżniają się tu doliny Swornicy i Straduni, choć nieco większe rozprzestrzenieni i zróżnicowanie zyskują one w północnej części gminy. W południowych sołectwach zasięg doliny ogranicza się do kilku-kilkunastu metrów, a w otoczeniu zwykle dominują rozległe grunty orne.

W południowej części gminy jedyną większą powierzchnią posiadającą bardziej naturalny charakter jest dawny park przypałacowy w Rozkochowie. Znajduje się tu szereg drzew o rozmiarach pomnikowych oraz pozostałości stawów, przepływa tu również ciek

Swornica. Niestety park jest mocno zniszczony i zarośnięty, podobnie jak i znajdujący się tu pałac. Dawniej park prezentował się bardzo okazale, na dawnych mapach można obserwować wydzielenia poszczególnych alei, otwarć krajobrazowych, stawów. Obecnie trwają prace nad renowacją zarówno parku, jak i samego pałacu. Stare drzewa w parku stanowią pozostałość pierwotnie porastających teren gminy lasów grądowych, na etapie tworzenia parku zostały one wkomponowane w jego układ.

Zupełnie odmienny charakter od wyżej opisanego ma zalewowa dolina Odry, która rozciąga się na północ od DK45. W zdecydowanej większości są to tereny niezabudowane, wykorzystywane jako rozległe grunty orne, łąki i pastwiska, co jakiś czas zalewane w okresie większych wezbrań powodziowych. Niezwykłą ozdobą tego terenu jest starorzecze Odry objęte ochroną jako użytek ekologiczny „Stara Odra" o powierzchni ok. 7 ha. Licznie występuje tu roślinność wodna i szuwarowa, płazy i ptaki wodno-błotne, a całość starorzecza posiada bardzo duże walory krajobrazowe. Na terenie doliny Odry, prócz terenów rolnych, występuje szereg terenów nieco bardziej podmokłych, z zadrzewieniami łęgowymi czy pasami szuwarów. Dawne meandry są ciągle widoczne zarówno na mapach, jak i na wyrysie z numerycznego modelu terenu.

Z doliną Odry bezpośrednio związana jest też dolina Straduni. Na tym terenie spośród bardziej naturalnych elementów środowiska należy wymienić dolinę Straduni oraz niewielki teren leśny położony przy ul. Lesiany. W dolinie Straduni dominują łąki wyczyńcowe, a w rejonie jej przecięcia z DK45 rośnie las łęgowy zbliżony do łęgu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (pow. ok., 1,5 ha). Duży udział w tym fragmencie leśnym maja wierzby białe oraz jesiony. Niestety teren ten jest dość silnie zaśmiecony. Podobnie wykształcony jest fragment leśny położony pomiędzy ul. Wałową a Stradunią, gdzie dawny kanał młynówki (odnoga Straduni) porastają zadrzewienia o charakterze łęgowym (pow. ok. 0,6 ha). Dodatkowo dno kanału jest tu mocno podmokłe i występują tu również gatunki szuwarowe. Teren doliny Straduni do drogi DK45 był proponowany do objęcia ochroną jako obszar chronionego krajobrazu, opisany wyżej fragment leśny mieści się w jego granicach. Natomiast odnoga Straduni na wschód od ul. Wałowej była proponowana do objęcia ochroną w opracowaniu ekofizjograficznym z 2013 r. dla sołectwa Stradunia. Równie ciekawym terenem jest niewielki fragment leśny położony przy ul. Lesiany (pow. ok. 1 ha). Jest to tak jak i w poprzednich przypadkach łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* z podmokłym podłożem i zbiorowiskami szuwarowymi w runie (m.in. sitowie leśne). Teren ten również był wskazywany do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny w 2013 r. Niestety na części tego terenu zrealizowano siłownie na świeżym powietrzu, plac zabaw oraz ścieżkę wysypaną kamieniem. Choć intencją było udostepnienie tego terenu dla spacerowiczów, to jednak nie do końca współgra z naturalnym, łęgowym charakterem lasu.

Cennym uzupełnieniem walorów przyrodniczych gminy są liczne aleje i szpalery drzew, które rosną wzdłuż dróg łączących poszczególne sołectwa. Wiele z tych drzew spełnia kryteria drzew pomnikowych, posiadają one również duży walor krajobrazowy. Wśród gatunków alei i szpalerów dominują lipy, dęby, topole, ale zdarzają się również kasztanowce czy robinie akacjowe.

Reasumując na terenie gminy nie występuje zbyt wiele naturalnych, wartościowych siedlisk przyrodniczych. Centralną i południową część gminy obejmują rozległe grunty orne oraz zurbanizowane centra poszczególnych sołectw, z kolei dolina Odry nie jest zabudowana, ale i ona została w dużej mierze przekształcona, w celu jak największego wykorzystania potencjału rzeki oraz zminimalizowania zagrożenia powodziowego. Zdecydowanie najcenniejszym obszarem na terenie gminy jest rozległe starorzecze „Stara Odra" objęte ochroną jako użytek ekologiczny. Tereny wartościowe pod względem przyrodniczym występują również w dolinie Swornicy i Straduni, warto również wskazać jako cenne fragmenty lasów łęgowych „Starorzecze Straduni" oraz „Las Łęgowy Lesiany". W południowej części gminy zdecydowanie najcenniejszą wartość przyrodniczą, ale także i kulturową, historyczną i krajobrazową posiada dawny przypałacowy Park w Rozkochowie. Pomimo, że jego powstanie i zachowanie było bezpośrednio związane z działalnością człowieka to jednak zachowały się tu pozostałości zadrzewień nawiązujące do dawnego lasu grądowe, praktycznie jedyne tego typu na terenie gminy.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. I KORYTARZE EKOLOGICZNE

Ustanowione formy ochrony przyrody

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Walce ochroną objęto tylko jeden teren, jest to użytek ekologiczny „Stara Odra". Starorzecze zostało objęte ochroną uchwałą Rady Gminy w Walcach nr XXVI/197/01 z dnia 23 kwietnia 2001 r. Ochroną objęto starorzecze Odry położone na północny wschód od wsi Stradunia oraz na południe od śluzy Krępina. Powstało ono na skutek uregulowania Odry u schyłku XIX w. Jest to miejsce występowania wielu rzadkich i ginących gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych. Gatunki roślin: grążel żółty *Nuphar lutea*, rdestnica stępiona *Potamogeton obtusifolius*, rdestnica alpejska *Potamogeton alpinus*, sitowie korzenioczepne *Scirpus radicans*, osoka aloesowata *Stratiotes aloides*, łączeń baldaszkowy *Butomus umbellatus*. Zbiorowiska roślinne: zespół „lilii wodnych" *Nupharo-Nymphaeetum albae*, zespół z dominacją osoki aloesowatej *Striatiotetum aloidis*, zespół z dominacją rdestnicy alpejskiej *Potametum alpini*, zespół rdestnicy stępionej *Potametum obtusifolii*. Bytują tu liczne gatunki płazów i ptaków, starorzecze posiada również bardzo dużą wartość krajobrazową. Powierzchnia użytku wynosi 21 ha, zaś sama powierzchnia wody to ok. 7 ha. Prócz roślinności stricte wodno-szuwarowej chronione są tu również zadrzewienia łęgowe rosnące nad wodą.

Proponowane formy ochrony przyrody

W opracowaniu ekofizjograficznym z 2009 r. wskazywano na potrzebę objęcia ochroną prawną terenów doliny Swornicy oraz doliny Straduni. Z kolei w opracowaniu ekofizjograficznym z 2013 r., które zostało wykonane dla całego terenu sołectwa Stradunia potwierdzono potrzebę ochrony doliny Straduni, wskazano również na walory przyrodnicze Starorzecza Straduni oraz Lasu Łęgowego w Lesianach. Po przeprowadzeniu wizji w terenie oraz analizie dokumentów gminnych wskazuje się w niniejszej

ekofizjografii następujące tereny, które posiadają podwyższony potencjał przyrodniczy i mogłyby zostać objęte ochroną prawną:

- „Dolina Straduni"
- „Dolina Swornicy"
- „Starorzecze Straduni przy ul. Wałowej"
- „Las łęgowy przy ul. Lesiany"
- „Park w Rozkochowie"

Poszczególne tereny zostały opisane w rozdziale 2.8. Doliny cieków Swornicy i Straduni powinny być chronione jako obszary chronionego krajobrazu lub zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Również Park w Rozkochowie mógłby pełnić funkcję zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Starorzecze Straduni i las łęgowy przy ul. Lesiany mogłyby pełnić funkcję użytków ekologicznych.

Realna forma ochrony może się różnić, np. lasy łęgowe i starorzecze mogą równie dobrze być chronione jako użytki ekologiczne, albo jako część całości w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Tereny dolin cieków zamiast obszarów chronionego krajobrazu mogą być chronione jako zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Podejście do przedmiotu ochrony może być różne, najważniejszym zadaniem jest natomiast ochrona tych terenów przed zmianą zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego czy ich zdewastowaniem w inny sposób.

Należy również zauważyć, że na terenie gminy znajduje się szereg wartościowych drzew, które mogłyby zostać uznane za pomniki przyrody. Są one spotykane w parku w Rozkochowie, przy kościołach i w rejonach cmentarzy, jako aleje i szpalery przydrożne. W celu ich rozpoznania należałoby przeprowadzić bardziej wnikliwą inwentaryzację przyrodniczą, znacząco wykraczającą poza możliwości niniejszego opracowania, niewątpliwie bowiem drzewa na terenie gminy wymagają objęcia ochroną prawną, jak do tej pory brak jest tu jakiegokolwiek ustanowionego pomnika przyrody.

Dyskusyjne może być wskazanie jako formy ochrony przyrody Parku w Rozkochowie. Tę propozycję należy jednak raczej traktować jako wskazanie tego terenu jako szczególnie cennego pod względem przyrodniczym. Spośród wszystkich terenów centralnej i południowej części gminy jest to jedyny tak cenny pod względem przyrodniczym teren, z szeregiem starych drzew o charakterze grądu. Park jest niestety mocno zaniedbany i lata swojej świetności ma już dawno za sobą, niszczeje on praktycznie od 1945 r. W ostatnim czasie pojawił się inwestor, który zamierza przeprowadzić renowację zarówno parku, jak i pałacu. Objęcie parku ochroną prawną np. w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogłoby utrudnić przeprowadzenie odnowy parku, wymagana jest to bowiem wycinka zakrzewień i zadrzewień ruderalnych, odtworzenie alejek spacerowych i stawów. Teoretycznie park i pałac chroniony jest ochroną konserwatorską, co jednak nie uchroniło ich przed postępującym zniszczeniem, co wskazuje, ze różne formy ochrony nie są skuteczne. Należałoby rozważyć różne, skuteczne możliwości ochrony parku np. objęcie ochroną poszczególnych drzew jako pomników przyrody, przyjęcie formy parku wiejskiego lub wydzielenie jego najwartościowszej pod względem przyrodniczym części jako użytku ekologicznego.

Trudno jest jednak w obecnym stanie prawnym znaleźć formułę, która skutecznie chroniłaby parki przed zniszczeniem czy zabudową. Najistotniejsze jest by wszyscy interesariusze procesów zagospodarowania w gminie mieli świadomość jak ogromną wartość park ten posiada – jest to praktycznie jedyna pozostałość dawnych lasów pierwotnie tu rosnących.

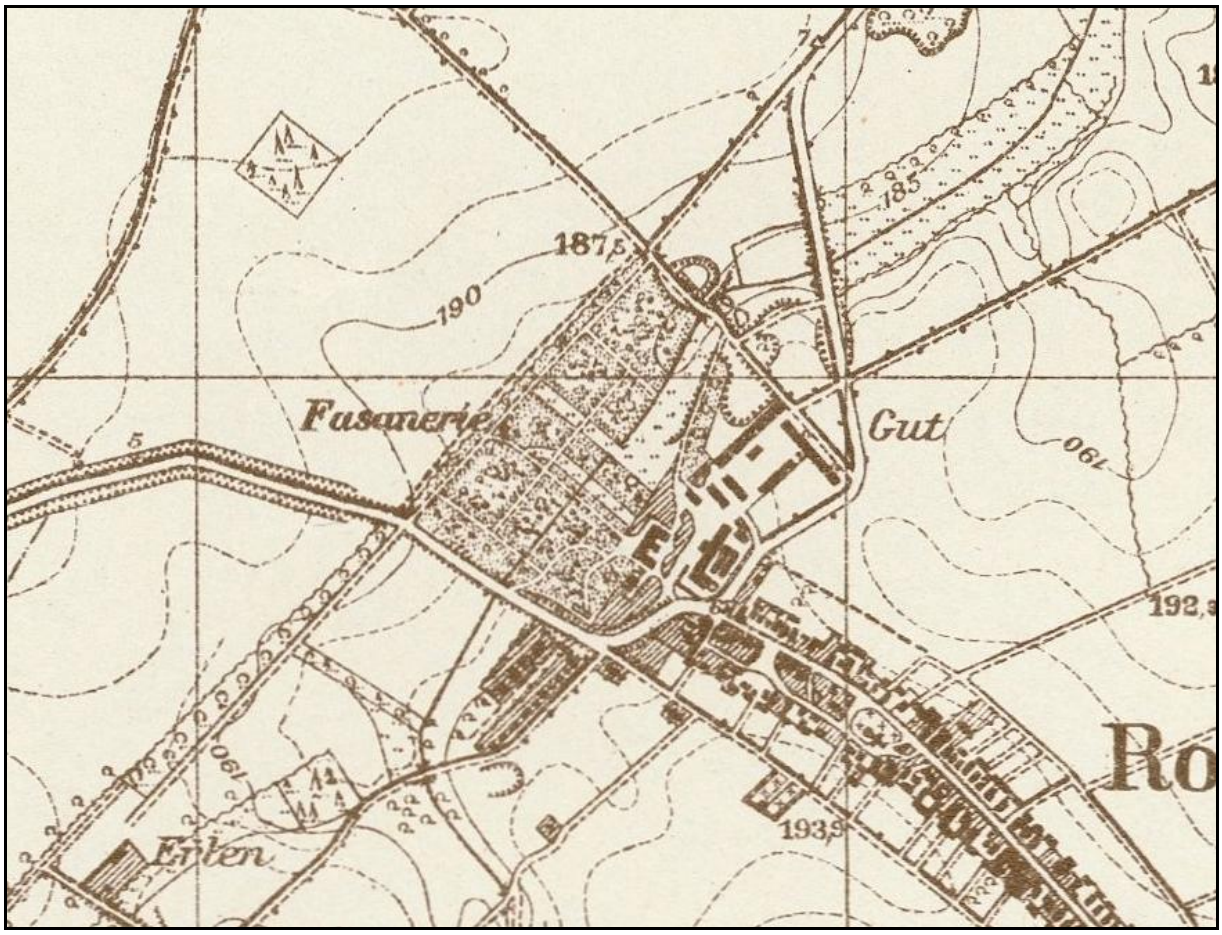

Fig. 8 Park w Rozkochowie na mapie z 1940 r., widoczny układ alei i kompozycja parku

Korytarze ekologiczne

W literaturze[12] przedmiotu na terenie gminy Walce wskazywano jako korytarz ekologiczny dolinę Odry na północ od DK45 i zwartej zabudowy Straduni pod nazwą „Dolina Górnej Odry – kod KPd-19". Teren doliny Odry w dużej mierze są tu wolne od zabudowy i barier i pełnią funkcję istotnych korytarzy ekologicznych. Poza tymi głównymi korytarzami na terenie gminy znajduje się też szereg mniejszych korytarzy o znaczeniu lokalnym, przeważnie biegnących wzdłuż cieków, ale i także alei drzew. Aleje drzew pełnią funkcję korytarzy ekologicznych m.in. dla owadów, ptaków, nietoperzy i drobnych ssaków, z tego też powodu bardzo ważne jest ich zachowanie w krajobrazie gminy. Pomimo, że te mniejsze korytarze nie były wykazywane w opracowaniach przedmiotu jako korytarze ekologiczne, to jednak pełnią one istotną rolę dla przemieszczania się zwierząt zwłaszcza w skali lokalnej. Wszelkie doliny cieków, zadrzewienia i aleje drzew winny pozostać w jak największym stopniu chronione przed zabudową, gdyż zawsze

[12] Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

stanowią one korytarze migracyjne dla zwierząt, również jednak chronione przed zabudową winny być jak największe powierzchnie gruntów rolnych i leśnych.

2.10 KRAJOBRAZ

Pierwsze formy osadnictwa pojawiły się na terenie gminy Walce około 6000 - 4500 lat p.n.e. w epoce kamiennej. Znaleziska potwierdzające pobyt ludzi w tym okresie znajdują się na gruntach Straduni, Walec i Rozkochowa. Udokumentowany rozkład stanowisk archeologicznych potwierdza fakt kulminacji prehistorycznego osadnictwa w północnej części gminy - w dolinie rzeki Odry, a dopiero w późniejszym czasie w jej zachodniej części - na gruntach Brożca, Kromołowa i Rozkochowa. Niewątpliwie, obok sprzyjających warunków naturalnych, decydujące znaczenie dla rozwoju osadnictwa na terenie gminy miał, biegnący z Opola na Morawy prawdopodobnie przez Brożec, Kromołów, Rozkochów i Głogówek, "bursztynowy" szlak handlowy.

Wczesnośredniowieczne osadnictwo zaczęło rozwijać się dopiero w XII i XIII wieku za sprawą Zakonu Cystersów, który miał swoją siedzibę w Kazimierzu za Głogówkiem. W 1228 roku książę opolski Kazimierz przekazuje ziemie położone pomiędzy rzeką Stradunią, a Osobłogą Zakonowi Norbertanek w Czarnowąsach pod Opolem ze wsiami Brożec, Grocholub, Stradunia i Walce oraz w 1193 roku wzmiankowanym Kromołowem. Wojny husyckie (1419-1456) oraz panujące po nich zarazy dokonały ogromnych spustoszeń we wszystkich wsiach gminy. W XVI wieku w wyniku tworzenia się dużych majątków ziemskich Zakon Norbertanek stracił prawo do tych terenów i wsi. Najdłużej, bo do 1810 roku należała do tego zakonu wieś Stradunia.

Dalsze spustoszenia na tych terenach dokonane zostały w czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648) oraz trzech wojen śląskich. W XVII i XVIII wieku dziesiątkowały tutejszą ludność choroby zakaźne i epidemie. Zaczęli tu napływać nowi osiedleńcy zarówno z Polski jak i Niemiec. Świadczą o tym chociażby nazwiska, które zostały do dnia dzisiejszego. W wyniku I wojny śląskiej (1740-1742) Śląsk, a zarazem gmina Walce po 216 latach panowania Habsburgów przeszła pod panowanie Prus. Po pokoju zawartym w Hubertsburgu (1763) z dotychczasowych powiatów Prudnik, Głogówek i Biała utworzono powiat prudnicki, do którego należały Walce z pozostałymi wsiami, za wyjątkiem Straduni należącej wówczas do powiatu opolskiego.

Walce - Wieś wzmiankowana w 1228 roku jako "Walchi". Założona została przez Cystersów z Lubiąża, by następnie przejść pod zakon Norbertanek z Czarnowąs i biskupstwo wrocławskie. Dokument z 1330 r. potwierdza istnienie w Walcach parafii św. Walentego z proboszczem "Paulusem von Walicz". Dzisiejszy kościół św. Walentego wybudowany został w roku 1894. Wsi Walce podobnie jak całego tego terenu nie ominęły wojny husyckie, szwedzkie i śląskie jak również wybuchające od czasu do czasu zarazy powodujące wiele ofiar wśród mieszkańców. Znajdujący się na tym terenie majątek ziemski z zamkiem wybudowanym w 1675 roku przez rodzinę von Schweinichen kupuje w 1815 r. rodzina Walliczek. Od 1847 r. zamek wraz z majątkiem jest w rękach rodziny von Scher-Thoss, która traci go na rzecz państwa w 1929 roku z tytułu zadłużenia. Rozparcelowanie majątku prowadzi do rozkwitu wsi. Powstają całe ulice nowych gospodarstw rolnych. Liczba mieszkańców z 1694 w roku w roku 1925 wzrosła do 1894

w roku 1939.

Brożec - Założycielami Brożca byli prawdopodobnie Cystersi z Lubiąża, a pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1228 roku. Następnie wieś przeszła pod Zakon Norbertanek z Czarnowąs. Zakonowi temu przypisać należy utworzenie parafii w Brożcu, o której wspomina się w dokumencie z 1319 roku. Do 1701 roku posługę kapłańską pełnili księża z Zakonu św. Wincentego z Wrocławia. Jednak majątek klasztorny przeszedł w ręce Oppersdorfów z Głogówka już pod koniec XVI wieku. Kościół parafialny w Brożcu wybudowany w 1779 roku przez ks. Klosego jest najstarszym kościołem w gminie. Szczególnie cenne zabytki w kościele to barokowa ambona i konfesjonał, chrzcielnica oraz XIX- wieczne organy. We wsi zachowała się również cześć budynków pofolwarcznych z XIX wieku z pięknym zabytkowym spichlerzem.

Ćwiercie - Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1568 roku, kiedy to jej właścicielem był Graf Hans von Redern, a nabył ją wraz z sąsiadującą wsią Rozkochów.

Dobieszowice - Jako "Dobreschiezi" wieś jest po raz pierwszy wzmiankowana w 1267 roku. Wiadomo, że jej właścicielką w XV wieku była Anna Dobierzowska. Kolejna wzmianka pochodzi z roku 1532 kiedy to wieś jest wzmiankowana jako "Doboschowicze" liczące 11 gospodarstw oraz majątek ziemski, którego właścicielem w 1650 roku został hrabia Piickler. Dziewiętnaście lat później (1669) majątek nabył hrabia von Reden z Krapkowic. W XVIII wieku Dobieszowice stanowią własność rodziny von Seher-Thoss - właścicieli Dobrej. Ostatnimi właścicielami Dobieszowic była rodzina Deloch. Przy majątku ziemskim oprócz tego, że uprawiano ziemię i hodowano zwierzęta funkcjonował młyn i gorzelnia. Pierwsza wzmianka o istnieniu szkoły pochodzi z 1864 roku. W 1895 roku wieś liczyła 669 mieszkańców, a w 1925 r. - 837.

Grocholub - Wieś wzmiankowana po raz pierwszy w 1228 roku jako "Grocholuba". Do pierwszej połowy XVI wieku podlegała Zakonowi Norbertanek z Czarnowąs. Położony na skraju wsi majątek ziemski przeszedł następnie na własność hrabiego von Oppersdorf (właściciela Głogówka) wraz z dziesięciną od gospodarstw wiejskich. Od 1892 roku Grocholub posiadał własną szkołę. Znaną osobą wywodzącą się z tej wsi jest Adolf Baron, który przez 34 lata (1898-1932) pełnił funkcję burmistrza Krapkowic.

Kromołów - To najstarsza wieś w gminie. Pierwsza wzmianka o niej z 19 kwietnia 1193 roku dotyczyła karczmy stojącej na skrzyżowaniu dróg, z której dochody przypisane były zakonowi św. Wincentego na Piasku we Wrocławiu. Zapis ten potwierdza przypuszczenie, że tędy przebiegał "bursztynowy szlak" z Opola na Morawy. Jak wynika z dokumentu z roku 1312 sołtysem wsi był wtedy Peter der Lahme, a ówczesna jej nazwa brzmiała Kramulowitz. W urbarzach głogówieckich (księgach gruntowych) z 1571 r. występują nazwiska: Jasik, Kurpiela, Kostka, Magosz, które utrzymały się do dzisiaj. Z dokumentów wynika, że w 1611 r. przysiółek Czerniów należący wraz ze wsią do Zakonu Norbertanek w Czarnowąsach przeszedł z dziesięciną i prawami sądowymi w ręce hrabiego Oppersdorfa z Głogówka. Położony zaś na skraju wsi młyn wodny Zakon sprzedał w 1754 r. rodzinie Alex. Od roku 1862 wieś posiadała własną szkołę.

Rozkochów Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1264 r., a dotyczyła Johannesa Roscochove wymienionego jako świadka w dokumencie klasztornym z Rud koło

Raciborza. W 1350 roku Rozkochów posiadał własny kościół i parafię. Po okresie kontrreformacji (1679) utworzono filię parafii Komorniki. Obecny kościół św. Katarzyny wybudowany został w 1817 r., a parafię z własnym proboszczem utworzono w 1842 r. Pod koniec XV wieku Zakon Norbertanek z Czarnowąs stracił prawa do wsi. W 1496 r. właścicielem majątku został Jan Rozkochowski, a następnie rodzina von Redern, dalej graf Anton Winkler, graf von Harrach, a od 1853 r. do 1945 r. rodzina von Seherr-Thoss. Warto wspomnieć, że siostra grafa Carla Philipa von Harrach była królową Prus, żoną króla Fryderyka Wilhelma III. Jak wynika z dokumentów pierwsza szkoła w Rozkochowie powstała w roku 1767.

Stradunia Pierwsze formy osadnictwa na terenie gminy - potwierdzające pobyt ludzi już w epoce kamiennej znajdują się właśnie na gruntach Straduni. Pierwsza zaś wzmianka o istnieniu wsi pochodzi z 1228 roku i dotyczy przypisania jej Zakonowi Norbertanek w Czarnowąsach W okresie średniowiecza osadnictwo rozlokowane było wzdłuż rzeki Straduni mającej swoje źródła pod Głubczycami. Na terenie wsi znajdował się majątek ziemski, który do czasu sekularyzacji należał do Zakonu Norbertanek z Czarnowąs, a następnie do rodziny von Haugwitz z Krapkowic. Znajdujące się na rzece Straduni estakady pozwoliły na wybudowanie dwóch młynów. Pod koniec XIX wieku dokonano regulacji rzeki Odry budując w Straduni śluzę. Zlikwidowano przez to kilometrowe zakole prostując jej bieg. Stare koryto Odry jest dzisiaj najcenniejszym przyrodniczo obiektem w gminie. W roku 1922 mieszkańcy wsi wybudowali własną świątynię.

Zabierzów - Wzmiankowany po raz pierwszy w historii jako "Saberow" w 1282 r., od XVII wieku zwany Zabierzau, a od 1936 r. - Hinterwalde. Z pierwszego dokumentu dotyczącego wsi wynika, że była ona przypisana Zakonowi Norbertanek z Czarnowąs, a w 1650 r. prawa te przejął hrabia Georg III von Oppersdorf na Głogówku. Od 1899 r. wieś posiadała własną szkołę. Wiadomo także, że w roku 1939 w Zabierzowie mieszkało 295 osób.

W obecnej zabudowie każdej wsi gminy można jeszcze dzisiaj wyróżnić genetyczny układ przestrzenny, z charakterystyczną zabudową mieszkaniowo-inwentarską pochodzącą z XVIII i XIX w., kiedy to dokonywano wymiany zabudowy drewnianej na murowaną. Można wyodrębnić trzy podstawowe układy przestrzenne tzw. wsi kmiecych:

- układ ulicowy – reprezentowany przez Zabierzów i Ćwiercie
- układ ulicowo-placowy – reprezentowany przez większość wsi tj. Brożec, Walce, Rozkochów, Dobieszowice, Stradunia,
- układ owalnicy – reprezentowany przez Kramołow i Grocholub.

Za najbardziej wartościowe uznaje się zespoły, które zachowały cechy genetycznego układu przestrzennego, takie jak i układ dróg, układ działek siedliskowych, układ zabudowy w zagrodzie, gabaryty zabudowy, kształt dachu i jego pokrycie oraz charakterystyczny detal architektoniczny. Należy do nich zaliczyć wyróżnione zespoły

zabudowy wsi: Rozkochów, Dobieszowice, Zabierzów, Kramołów oraz w mniejszym stopniu Grocholub i Brożec, które należy objąć ochroną lub działaniami rewaloryzacyjnymi.

Obszar gminy praktycznie w całości stanowi przykład krajobrazu kulturowego, ukształtowanego przez człowieka, z wyraźną dominacją roślinności pól uprawnych i łąk oraz zabudową. Krajobraz ten jest umiarkowanie harmonijny, ponieważ występuje tu niewiele elementów wzbogacających, takich jak zadrzewienia i zakrzaczenia, łąki oraz zbiorniki wodne. Także doliny Swornicy, Straduni i Odry, chociaż mają wiele elementów o charakterze naturalnym zostały znacząco przekształcone przez działalność człowieka (uregulowanie rzeki, przeprowadzono melioracje).

W ocenie atrakcyjności krajobrazu otwartego i kulturowego terenu opracowania uwzględniono następujące czynniki:

- udział terenów pofałdowanych oraz stopień ich nachylenia,
- liczbę naturalnych punktów i otwarć widokowych,
- występowanie urozmaiconej roślinności, w tym szczególnie roślinności naturalnej,
- liczba dominant architektonicznych,
- liczba unikalnych obiektów takich jak pałace, kościoły i inne obiekty lub założenia zabytkowe,
- występowanie terenów o utrwalonej strukturze przestrzennej, wartościowej pod względem architektoniczym,
- występowanie ciągów komunikacyjnych ze szpalerami drzew lub inną zielenią towarzyszącą.

Krajobraz otwarty gminy Walce ocenia się jako umiarkowanie atrakcyjny. Najbardziej atrakcyjne krajobrazowo tereny otwarte to głównie doliny rzek Odry i Swornicy, a także północna część doliny rzeki Straduni, które zachowały w dużym stopniu cechy naturalne. Należy je chronić, wraz z odpowiednio dobraną otuliną przed zainwestowaniem, a szczególnie przed formami architektonicznymi agresywnymi krajobrazowo. Ochroną należy objąć także tereny zapewniające oglądanie widoków dalekich, w tym szczególnie panoramy doliny Odry i Góry Świętej Anny, a także doliny Swornicy, Straduni i pasma Sudetów.

Wartościowe otwarcia krajobrazowe na terenie gminy można zaobserwować z drogi pomiędzy Rozkochowem i wsią Ćwiercie, koło Kromołowa i Brożca, a także Grocholubia i Walc na wyniesieniach terenu (punkty widokowe) oraz z niektórych dróg: Ćwiercie – Zabierzów, Grocholub – Walce, Walce - Rozkochów (ciągi widokowe). Elementem podnoszącym walory krajobrazu jest zieleń w szczególności aleje i szpalery drzew, a także zadrzewienia parku przypałacowego w Rozkochowie.

Jako wartościowe krajobrazy na terenie gminy należy wskazać krajobraz kulturowy wsi Rozkochów, szczególnie rejon parku krajobrazowego, pałacu i zabudowy folwarcznej. Drugim w kolejności jest układ przestrzenny wsi Kramołów wraz z terenami sąsiednimi, zapewniającymi widok zewnętrzny na jednostkę architoniczno-krajobrazową, a także wsi Dobieszowice. Także fragmenty wsi Walce (rejon kościoła i ul. Opolskiej), Zabierzów, Brożec (rejon szkoły i kościoła) i Grocholub, posiadają wartości krajobrazowe. Do cennych

zasobów krajobrazowo-kulturowych gminy należą także liczne kapliczki i krzyże przydrożne.

Wartościowym, choć leżącym nieco na uboczu i mało dostępnym dla podróżnych, krajobrazem na terenie gminy jest krajobraz doliny rzeki Odry. Aby w pełni podziwiać rzekę oraz jej dolinę należy w Straduni skręcić w ulicę Lesiany lub ulicę Wałową. Dolina Odry oferuje rozległe widoki, a dużym urozmaiceniem są zadrzewienia starorzeczy Odry i Straduni, miejscem zaś szczególnie urokliwym jest użytek ekologiczny „Stara Odra" oraz teren śluzy Krępna (już poza granicami gminy, ale bezpośrednio z nią związany, również poprzez dojazd).

Warto również wspomnieć, że z wielu miejsc na terenie gminy odsłaniają się znakomite otwarcia widokowe na rysująca się na północnym i północno-wschodnim horyzoncie, odległą o ok. 7 – 10 km Górę Św. Anny, a więc jedne z najważniejszych i najbardziej rozpoznawalnych symboli Opolszczyzny. W połączeniu z alejami i szpalerami drzew dalekie widoki na Górę Św. Anny tworzą wiele wartościowych otwarć krajobrazowych.

W audycie krajobrazu województwa opolskiego przyjętym Uchwałą nr XIV/158/2025 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 marca 2025 r. na terenie gminy jako krajobraz priorytetowy wskazano dolinę Odry pod nazwą „Odra od granicy z woj. śląskim do Malni" kod 16-318.59-03.

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na terenie gminy Walce występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: budynki mieszkaniowe, krzyże, kapliczki przydrożne itp. Ich pełne zestawienie znajduje się w uzasadnieniu do POG, ich lokalizację wskazano również na rysunku stanowiącym załącznik do uzasadnienia.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Walce wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp oraz wydawać decyzji o warunkach zabudowy. Jednak na dużej części gminy Walce obowiązują mpzp z różnych lat, w związku z czym na ich podstawie poszczególne tereny mogłyby podlegać zabudowie. Przy braku realizacji ustaleń projektu POG, nadal obowiązywać będą mpzp z lat poprzednich, tak więc np. mogłaby zaistnieć realizacja farm wiatrowych w Rozkochowie.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Głównym problemem ochrony środowiska na terenie gminy, w kontekście ochrony przyrody, jest brak ustanowienia ochroną terenów, które posiadają taki potencjał. W różnych dokumentach na przestrzeni lat wskazywano szereg takich terenów, jednak jak do tej pory nie zostały one objęte ochroną prawną. Problemem gminy jest również duże zagrożenie powodziowe, obejmujące całą dolinę Odry.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt POG wprowadza wiele nowych terenów, które w sposób znaczący mogą pogorszyć jakość wód powierzchniowych. W przeważającej większości będzie to jednak zabudowa uzupełniająca istniejącą już strukturę. Niewątpliwe powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków, jednak będą one musiały być oczyszczane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Nie przewiduje się by w wyniku realizacji ustaleń POG zostały zajęte, a co za tym idzie i zdegradowane, jakiekolwiek cieki lub zbiorniki wód powierzchniowych. Wolne od zabudowy pozostały również doliny poszczególnych cieków, w tym doliny Odry, Swornicy i Straduni, w zdecydowanej większości znajdują się ona w obrębie strefy otwartej SO. Jako profil dodatkowy wskazano w obrębie poszczególnych stref tereny wód, co umożliwi wskazanie terenów wód w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach z możliwością urbanizacji np. na terenach mieszkaniowych czy usługowych. Najistotniejsze jest zachowanie dolin cieków oraz wszelkich większych zbiorników w obrębie stref wyłączonych z możliwości intensywnej urbanizacji jak np. strefy SJ, SW, SU czy SP.

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy Walce występują poziomy wodonośne, został tu również ustanowiony Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązanym systemem odprowadzania ścieków oraz nowych ciągów komunikacyjnych może wpłynąć na stan wód podziemnych. Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na wody podziemne jak np. rozległe tereny produkcyjne, podziemna eksploatacja kopalin czy składowiska odpadów. Dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak np. egzekwowanie przez gminę wywozu nieczystości oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Również na etapie konstruowania projektu mpzp zaistnieje możliwość wprowadzenia odpowiednich zapisów chroniących wody podziemne.

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń POG nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania.

Za pozytywne należy uznać, że doliny rzeczne oraz znaczące przestrzenie rolne pozostawia się wolne od zabudowy co pozytywnie wpłynie na możliwości przewietrzania gminy. Również tereny leśne pozostawia się wolne od zabudowy, a posiadają one bardzo dużą wartość bioklimatyczną. Głównym winowajcom złej jakości powietrza na terenie gminy ciągle jest niska emisja z palenisk domowych. Rozwiązanie tego problemu wykracza poza zagadnienia POG i wymaga podjęcia wieloaspektowych działań, które już obecnie

gmina Walce podejmuje, a działania te przynoszą zdecydowanie pozytywne rezultaty. Obecnie problem niskiej emisji jest już zdecydowanie mniejszy niż w połowie drugiej dekady XXI w.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt POG zakłada poszerzenie funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w ramach poszczególnych stref. Realizacja tych funkcji wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu. Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Ponieważ projekt POG jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów gminy Walce, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Zagrożenia powierzchni ziemi związane z prowadzonymi pracami budowlanym będą miały częściowo charakter tymczasowy, trwający do czasu zakończenia prac budowlanych. Projekt POG nie proponuje nowych dróg wysokich klas, składowisk odpadów, podziemnej eksploatacji kopalin, a to tego typu przedsięwzięcia są zwykle odpowiedzialne za znaczne przekształcenia powierzchni terenu.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu gminy związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw jako kontynuację jednego niewielkiego terenu. W projekcie wskazano strefę górnictwa SG na terenie do tej pory nie ustanowionego obszaru górniczego, jednak eksploatacja była tu prowadzona. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie prowadzi ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny gminy i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płonną, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. Niewątpliwie jednak eksploatacja nowych złóż albo poszerzenie istniejących prowadzi do znaczących zmian ukształtowania terenu.

5.4.2 WPŁYW NA GLEBY

Projekt POG zachowuje zasoby glebowe w zdecydowanej większości poza obszarami zurbanizowanymi, a więc w obrębie wysoczyzn wodnolodowcowych oraz doliny Odry poza centrami poszczególnych sołectw, pozostałe tereny zaś przewidziane zostały pod zabudowę. Tereny wolne od zabudowy, przewidziane dla rolnictwa obejmują strefy planistyczne SO – strefy otwartej. Zdecydowana większość terenów obecnie rolnych na których ustalono możliwość urbanizacji w wypadku całkowitej realizacji programu urbanizacyjnego POG ulegnie przekształceniu, co nie wpłynie jednak na znaczące pomniejszenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdyż głównie zmianie przeznaczenia ulegną grunty orne o niewielkich aerałach. Gleby klas I-III położone poza

granicami administracyjnymi miast, zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82) podlegają w dużej mierze ochronie przed zmianą przeznaczenia w planach miejscowych, a na terenie gminy zajmują one dość duże powierzchnie (ok. 1448 ha, duża część centrum i południa gminy). Przy sporządzaniu nowych planów zagospodarowania przestrzennego warto chronić jak największe powierzchnie takich gruntów. Przy sporządzaniu nowych planów miejscowych nie przewiduje się konieczności zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, gdyż grunty tego typu już na etapie POG starano się omijać. Dokładne powierzchnie do przeprowadzenia odrolnień i odlesień będą znane jednak dopiero na etapie tworzenia mpzp.

5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt POG gminy Walce, w części uzasadnienia ujawnia wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża kopalin, obszary i tereny górnicze natomiast nie są obecnie na terenie gminy wyznaczone (wykaz złóż w rozdziale 2.7 niniejszej prognozy). Projekt POG, w związku z jego konstukcją prawną, w zasadzie nie ma wpływu na prowadzenie podziemnej działalności górniczej, z założenia bowiem odnosi się tylko do powierzchni terenu. Wskazano natomiast tereny strefy SG – górnictwa w obrębie złoża „Walce", którego eksploatacja była prowadzona w przeszłości, ale została zaniechana. Wskazanie tego złoża w obrębie strefy SG umożliwi jego ochronę i wydobycie, a co za tym idzie racjonalną gospodarkę surowcami, zgodnie z prawem geologicznym i górniczym. Natomiast złoże „Koźle-Krępina" pozostawiono w obrębie strefy SO i nie przewiduje się jego eksploatacji, ze względu na walory przyrodnicze doliny Odry w tym miejscu (m.in. objęty ochroną użytek ekologiczny „Stara Odra").

5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ

Na terenie gmina Walce projekt POG nie wprowadza znaczących zmian w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody terenów tj. kompleksów leśnych, terenów rolnych oraz doliny Odry, Swornicy i Straduni i ich dopływów. Na tych terenach generalnie nie ustala się nowych form zagospodarowania, które w sposób znaczący wpływałyby na środowisko przyrodnicze. W szczególności należy zaznaczyć, że dolina Odry w obrębie międzywala praktycznie pozostaje wolna od jakiejkolwiek zabudowy, wprowadzono tu strefę SO. Również tereny cenne pod względem przyrodniczym (proponowane formy ochrony przyrody) znajdują się w strefie SO i nie przewiduje się tu jakichkolwiek zmian. Na pozostałym terenie analizowany dokument wprowadza miejscami dość silną urbanizację, która jednak w dużej mierze oparta jest o rozbudowę istniejącego zagospodarowania terenu i będzie odbywała się głównie na terenach rolnych. W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt POG wyznacza nowe tereny z możliwością zabudowy. Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub wydane decyzjo o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną wybrane spośród katalogu zawartego w POG profile funkcjonalne dla każdej ze stref, przeznaczenia terenu. Należy w tym miejscu podkreślić, że sposób kreślenia polityki przestrzennej oparty o obszary polityki przestrzennej nie oznacza, że cały teren zostanie zabudowany. Precyzyjne ustalenia i wskazanie terenów

pod zabudowę nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy. W planach i decyzjach będą musiały być wzięte pod uwagę również pozostałe kwestie dotyczące np. ochrony przyrody, ochrony środowiska czy ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, czyli ochrona zadrzewień, cennych siedlisk, mokradeł, oczek wodnych czy powierzchni leśnych.

Prócz wyznaczenia stref z zabudową jednorodzinną, zwykle w obrębie zurbanizowanych części poszczególnych sołectw projekt pog wskazuje także dość rozległe tereny stref gospodarczych w Dobieszowicach, w północnej części Walców oraz w Straduni. W obrębie strefy SO wskazano również wiele obszarów z możliwością realizacji elektrowni fotowoltaicznych. Tego typu powierzchnie wskazywano w Dobieszowicach, w Rozkochowie, w Grocholubie i Straduni. Również w obrębie strefy SO wskazano tereny z możliwością realizacji energetyki wiatrowej, zostały one ustalone w dużej mierze na podstawie obowiązujących mpzp. Główne tego typu powierzchnie zostały wskazane w Rozkochowie oraz w Straduni. Powierzchnie pod rezerwę terenową pod nowe drogi, które mają stanowić obwodnicę Straduni oraz połączenie Straduni z Walcami wskazano w obrębie stref SI.

W strefie o symbolu SO, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie terenu elektrowni wiatrowej i elektrowni słonecznej. Odnośnie instalacji fotowoltaicznych, jak pokazały już lata praktyki obiekty tego typu nie powodują jakichkolwiek emisji zanieczyszczeń do powietrza, ani hałasu, ich oddziaływania zwykle nie wykraczają poza granice terenów na których są lokowane. Zagrożeniem jest lokowanie tych obiektów na terenach cennych pod względem przyrodniczym lub w dolinach cieków, gdzie przerwane mogą zostać korytarze ekologiczne. Na terenie gminy Walce tereny pod fotowoltaikę wprowadza się poza terenami cennymi pod względem przyrodniczym, a więc poza terenami dolin rzecznych, w obrębie rozległych terenów rolnych, nie przewiduje się więc wystąpienia znaczących oddziaływań z ich strony.

Tereny z możliwością realizacji elektrowni wiatrowych wskazano w rejonie Rozkochowa i Straduni. Na obecny moment (grudzień 2025 r.) nie zostały wdrożone żadne nowe przepisy, które liberalizowałyby ustalenia Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, choć pojawiają się doniesienia medialne, że trwają prace nad takimi zmianami. Zgodnie z ww. ustawą:

Art. 3. Lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie planu miejscowego

Art. 4. 1. W przypadku lokalizowania, budowy lub przebudowy elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej jest równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, chyba że plan miejscowy określa inną odległość, wyrażoną w metrach, jednak nie mniejszą niż 700 metrów

Ustalenia te są racjonalne, gdyż minimalizują konflikty społeczne, które nieustannie wybuchały, gdy lokalne społeczności dowiadywały się o planach budowy kolejnych elektrowni wiatrowych, które często lokowane miały być bez przeprowadzenia

rzetelnej analizy. Należy również zwrócić uwagę, że na dzień dzisiejszy, na etapie POG, nie są znane jakiekolwiek szczegóły ewentualnej lokalizacji turbin, np. ich wysokość czy moc, choć jednocześnie wskazane one zostały w obowiązujących na terenie gminy mpzp.

Elektrownie wiatrowe powinny być lokalizowane z dala od zabudowy mieszkaniowej, na terenach pozbawionych wartości przyrodniczych, w kilku lokalizacjach na terenie Polski, np. w formie dużych farm, blisko stacji GPZ czy innych miejsc z możliwością dogodnego odbioru energii. Rozpraszanie tego typu zabudowy prowadzi do chaosu przestrzennego oraz do problemów z siecią elektroenergetyczną, co dotyczy również elektrowni słonecznych. Przykładem skutków nieracjonalnego multiplikowania odnawialnych źródeł energii jest blackout który miał miejsce w Hiszpani w kwietniu 2025 r.[13], gdzie niemal cały kraj oraz część Portugalii i Francji pozbawiona została energii elektrycznej. Obiekty wiatraków powodują duży impakt na krajobraz, stanowią źródło hałasu, a ze względu na częsty ruch stanowią źródło niepokoju dla mieszkańców. Bardzo niekorzystnie wpływają również na populacje ptaków i nietoperzy. Każda lokalizacja elektrowni wiatrowych powinna być poprzedzona bardzo szczegółowymi analizami oraz konsultacjami społecznymi.

Duże zmiany zagospodarowania związane będą z budową obwodnicy Straduni oraz drogą Stradunia - Walce. Na etapie POG wskazano jedynie rezerwę terenu pod te drogi.

Należy również wspomnieć o dość dużych terenach produkcyjno-usługowych w ramach stref SP. Nie występują w ich obrębie cenne siedliska przyrodnicze, a jedynie uprawiane grunty orne. Nie mniej ewentualne powstanie na tych terenach większych obiektów przemysłowych, produkcyjnych czy usługowych niewątpliwie doprowadziłoby do znacznej zmiany sposobu użytkowania, m.in. w sposób znaczny zmieniłby się krajobraz tych terenów.

Zdecydowana większość terenów, na których planuje się zmianę przeznaczenia to na dzień dzisiejszy grunty rolne pozostające w użytkowaniu rolniczym. Mniejsza jest natomiast ilość terenów, na których gospodarowanie rolne ustało, a planowana zmiana przeznaczenia stanowi uzupełnienie istniejącej już funkcji, przy czym tereny te nie cechują się wartościami przyrodniczymi. Znajdują się tu również tereny, gdzie na skutek długotrwałego odłogowania gruntów wyrosły zadrzewienia i zakrzewienia, głównie o charakterze zadrzewień brzozowych czy sosnowych. Projekt POG generalnie nie wprowadza terenów z możliwością urbanizacji na tereny cenne pod względem przyrodniczym, jak doliny rzeczne, stawy, lasy i zadrzewienia, oczka wodne itp., w dużej mierze pozostały one w ramach stref SO - strefy otwartej. Zabudowa terenów rolnych (czy to pozostających w użytkowaniu czy odłogowanych) doprowadzi do wykluczenia z funkcji rolniczej i przyrodniczej istniejących tu gleb oraz użytków rolnych. Należy spodziewać się zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z terenami upraw zostaną z tych terenów wyparte.

[13] https://en.wikipedia.org/wiki/2025_Iberian_Peninsula_blackout

Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, a na niektórych terenach nawet zabudowy śródmiejskiej. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego - tworzenie ogrodów przydomowych, trawników, czyli generalnie zieleni towarzyszącej zabudowie. Projekt POG nie wskazuje żadnych nowych dróg wyższych klas, nie mniej należy mieć świadomość, że w obrębie późniejszej realizacji mpzp możliwe będzie wskazanie dróg niższych klas. Teren eksploatacji kruszywa wskazuje się w obrębie już istniejącej odkrywki.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Dolina Odry w obrębie międzywala wydzielona w audycie krajobrazu jako krajobraz priorytetowy również pozostaje wolna od zabudowy i przekształceń. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Dla najciekawszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym terenów wskazano również potrzebę objęcia ich ochroną (w opracowaniu ekofizjograficznym), a także na ograniczenie zmian w zagospodarowaniu poprzez ich włączenie do terenów strefy SO – strefy otwartej. W projekcie POG pozostawiono te tereny w zdecydowanej większości wolne od zabudowy.

Ustalenia POG należy odczytywać łącznie, tj. zarówno część tekstową (ustalenia dla poszczególnych stref), jak i rysunkową, pozwala to bowiem na etapie tworzenia mpzp zachować tereny wartościowe pod względem przyrodniczym dolin cieków, zadrzewień, lasów, parków, skwerów oraz obszarów proponowanych do objęcia ochroną. Ustanowienie na terenie gminy nowych terenów chronionych pozwoliłoby ocalić najcenniejsze tereny, nie mniej zadanie to stoi poza ustaleniami Planu Ogólnego Gminy czy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY I NA KORYTARZE EKOLOGICZNE

Wpływ na tereny chronione

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Walce ochroną objęto tylko jeden teren, jest to użytek ekologiczny „Stara Odra”. Teren użytku oraz jego otoczenie w całości znalazł się w obrębie strefy SO nie przewiduje się więc jakiegokolwiek wpływu na walory przyrodnicze użytku oraz naruszenia przepisów, które na tym obszarze obowiązują**.**

Tereny proponowane do objęcia ochroną

W opracowaniu ekofizjograficznym dla gminy Walce wskazano pięć terenów, które proponuje się objąć ochroną oraz które należy chronić przed zmianami zagospodarowania:

- „Dolina Straduni”
- „Dolina Swornicy”
- „Starorzecze Straduni przy ul. Wałowej”
- „Las łęgowy przy ul. Lesiany”
- „Park w Rozkochowie”

Wszystkie opisane powyżej tereny znajdują się w obrębie strefy SO lub SN (Park w Rozkochowie), nie przewiduje się więc ich jakiegokolwiek zagrożenia związanego ze zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniem decyzji o warunkach zabudowy.

Wpływ na korytarze ekologiczne

W literaturze[14] przedmiotu na terenie gminy Walce wskazywano jako korytarz ekologiczny dolinę Odry na północ od DK45 i zwartej zabudowy Straduni pod nazwą „Dolina Górnej Odry – kod KPd-19”. Teren doliny Odry w dużej mierze są tu wolne od zabudowy i barier i pełnią funkcję istotnych korytarzy ekologicznych. Poza tymi głównymi korytarzami na terenie gminy znajduje się też szereg mniejszych korytarzy o znaczeniu lokalnym, przeważnie biegnących wzdłuż cieków, ale i także alei drzew. Aleje drzew pełnią funkcję korytarzy ekologicznych m.in. dla owadów, ptaków, nietoperzy i drobnych ssaków, z tego też powodu bardzo ważne jest ich zachowanie w krajobrazie gminy. Pomimo, że te mniejsze korytarze nie były wykazywane w opracowaniach przedmiotu jako korytarze ekologiczne, to jednak pełnią one istotną rolę dla przemieszczania się zwierząt zwłaszcza w skali lokalnej. Wszelkie doliny cieków, zadrzewienia i aleje drzew winny pozostać w jak największym stopniu chronione przed zabudową, gdyż zawsze stanowią one korytarze migracyjne dla zwierząt, również jednak chronione przed zabudową winny być jak największe powierzchnie gruntów rolnych i leśnych.

Projekt planu pozostawia wolne od zabudowy tereny doliny cieków, przede wszystkim dolinę Odry, Straduni i Swornicy ich dopływów czy tereny większych kompleksów rolnych oraz remizy i zadrzewienia śródpolne. Zabudowie - choć w wielu miejscach rozległej - poddane będą tereny stanowiące już obecnie zurbanizowane części sołectw. Nie przewiduje się zagrożenia dla korytarza ekologicznego dla ptaków, gdyż nie przewiduje się realizacji wysokich farm wiatrowych w obrębie doliny Odry, które mogły by negatywnie wpływać na możliwości migracyjne ptaków (dolina Odry, bliskość Bramy Morawskiej – tereny newralgiczne dla ptaków). Projekt planu ogólnego pozostawia też tereny dolin cieków, nie wprowadza się tam zabudowy, tak więc te istotne dla przemieszczania się zwierząt korytarze pozostaną w stanie obecnym.

5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Przyjęty w POG rozwoju gmina Walce w wielu miejscach wpłynie znacząco na zmianę jego krajobrazu, przede wszystkim ze względu na znaczne poszerzenie

[14] Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej. Bardzo duży wpływ na krajobraz będzie miała realizacja farm wiatrowych, zwykle bardzo silnie oddziałują one na krajobraz. Poszczególne tereny będą rozwijały się w ramach już istniejącego układu urbanistycznego, nie mniej jednak choć ogólny zarys terenów zurbanizowanych pozostanie niezmieniony, to w przypadku całkowitego wypełnienia terenów zabudowanych istniejący obecnie krajobraz rolniczy ulegnie przekształceniu na krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, dotyczyć to będzie głównie terenów centrum poszczególnych sołectw. Również tereny z rozproszoną obecnie zabudową zmienią swój charakter na skutek jej dogęszczenia. Za szczególnie istotne należy uznać pozostawienie wolnym od zabudowy terenów dolin rzecznych, kompleksów stawów oraz terenów leśnych, które stanowią ponadlokalną wartość krajobrazową. Projekt POG gminy Walce realizowany jest metodą tzw. stref planistycznych, która zakłada w ramach poszczególnych jednostek szeroką gamę przeznaczeń terenu, która może zostać dopuszczona w miejscowym planie. Tak więc to w miejscowym planie lub decyzjach o warunkach zabudowy nastąpi już skonkretyzowanie danych przeznaczeń oraz określenie form przestrzennych, które będą kształtowały krajobraz gminy i poszczególnych części gminy.

W audycie krajobrazu województwa opolskiego przyjętym Uchwałą nr XIV/158/2025 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 marca 2025 r. na terenie gminy jako krajobraz priorytetowy wskazano dolinę Odry pod nazwą „Odra od granicy z woj. śląskim do Malni" kod 16-318.59-03. Teren ten pozostawiono wolny od zabudowy w obrębie strefy SO.

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

W projekcie POG, w części uzasadnienia uwzględniono występowanie obiektów zabytkowych, których lokalizacja została wskazana na rysunku dołączonym do uzasadnienia, a ich opis znalazł się w części tekstowej. Konkretne decyzje planistyczne dotyczące obiektów zabytkowych będą musiały zostać wskazane na etapie mpzp.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt POG wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, jednak w znaczącej większości będzie to uzupełnienie istniejącej zabudowy. W obrębie stref SP zaistnieje możliwość realizacji nowych zakładów, które teoretycznie mogłyby powodować emisje zanieczyszczeń. O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest zwykle niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie oraz uzupełnianie już istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji".

W projekcie POG wskazano także możliwość lokowania urządzeń fotowoltaicznych w obrębie stref SO. Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii opartych o fotowoltaikę zwykle nie powodują wystąpienia znaczących negatywnych

oddziaływań na środowisko, nie powodują emisji hałasu, emisji zanieczyszczeń powietrza itp., co pokazały również ostatnie lata, gdy tego typu obiekty powstają w wielu miejscach i nie są przedmiotem znaczących kontrowersji. Na terenie gminy Walce zostały wskazane na terenach gruntów ornych, poza obszarami cennymi pod względem przyrodniczym. Z kolei elektrownie wiatrowe nie powodują emisji zanieczyszczeń powietrza.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy planu ogólnego gminy. Od 26 września 2017 r. na terenie województwa opolskiego obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa[15], dzięki której również i w gospodarstwach domowych nastąpi ograniczenie możliwości lokalizowania źródeł ciepła wykorzystujących najgorsze jakościowo paliwa. W związku z postępującą wymiana kotłów na bardziej ekologiczne oraz wprowadzeniem nakazu montowania w nowych budynkach jedynie kotłów spełniających odpowiednie normy wynikające z uchwały antysmogowej nie przewiduje się zagrożenia związanego ze wzrostem zjawiska niskiej emisji, a sytuacja w tej materii będzie stopniowo się poprawiała.

Projekt planu wskazuje rezerwę terenu pod drogi, które mogą powodować emisje hałasu i zanieczyszczeń powietrza. Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka potrzeba w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Prowadzenie działalności na jakichkolwiek terenach (czy to usługowych, czy przemysłowych, czy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, poza terenem do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym

[15] Uchwała nr XXXII/367/2017 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa opolskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się. Także realizacja elektrowni fotowoltaicznych będzie wpływała na jakość klimatu akustycznego. W przypadku ich lokalizacji należało będzie przeprowadzić szczegółowe badania akustyczne, które będą podstawą lokalizacji turbin oraz określenia ich parametrów i mocy. Także i w tym przypadku konieczne będzie takie lokowanie elektrowni, aby ponadnormatywne oddziaływania akustyczne nie wkraczały na tereny działek chronionych przed hałasem (zabudowa mieszkaniowa, zabudowa zagrodowa).

Należy podkreślić, że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka konieczność w raporcie oddziaływania na środowisko, na etapie POG jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Projekt planu dopuszcza lokalizację obiektów telefonii komórkowej, których lokalizacja każdorazowo będzie jednak podlegała weryfikacji pod kątem oddziaływań elektromagnetycznych na zdrowie ludzi. Projekt nie określa konkretnych miejsc, dopuszczone one są w zasadzie wszędzie, gdyż taki jest obecnie stan prawny. Należy zaznaczyć że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2024 poz. 604 ze zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

Na terenie gminy istnieje już stacje transformatorowe i linie napięć. Projekt POG (m.in. w części uzasadnienia) uwzględnia i zachowuje ich przebieg oraz pasy techniczne wokół nich, stanowiące jednocześnie strefy ochronne. Lokalizacja w projekcie planu terenów pod zabudowę uwzględnia istnienie tych linii i stref.

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Ze względu na przyrost zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej niewątpliwe wzrośnie też ilość powstających odpadów. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku

w gminach,) jak również odpowiednie uchwały Rady Gminy oraz programy gospodarki odpadami. Na terenie gminy nie występują składowiska odpadów, projekt POG nie wprowadza też lokalizacji nowych obiektów tego typu.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Na terenie gminy Walce zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z Mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinie Odry oraz dolinie Straduni. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - Q=1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - Q=10%,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat oraz obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych, zgodnie jednak z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Zasięg wód o prawdopodobieństwie Q=1% obejmuje dolinę Odry w obrębie wałów przeciwpowodziowych oraz dolinę Straduni. Generalnie w tej części gminy nie występuje zabudowa, jednak znajduje się tu kilka miejsc, gdzie zagrożenia powodziowe wkraczają na tereny zurbanizowane. Są to tereny kilku gospodarstw w rejonie Rybarzy oraz na przedłużeniu ul. Lesiany oraz tereny bardziej zwartej zabudowy w północnej części Lesian. Na południe od DK45 wody Q=1% nie wkraczają na tereny zabudowane, za wyjątkiem kilku gospodarstw oraz przydomowych placów i ogrodów (tylnie części posesji położone bliżej rzeki). Zasięg wód Q=10% jest nieznacznie mniejszy, co jednak wystarcza by te wody nie wkraczały na tereny zabudowane, związane jest to z niewielkimi różnicami terenu stosunkowo płaskiej doliny Odry. Z kolei zasięg wód Q=0,2% jest szerszy i obejmuje niemal całość terenu w obrębie międzywala po północnej stronie DK45. Tereny narażone na zalanie w wyniku przerwania wału wskazano w północno-zachodniej części sołectwa Stradunia, również na północ od DK45.

Generalnie więc na zalanie w różnych okolicznościach narażona jest cała dolina Odry na północ od DK45 oraz duża część doliny Straduni na południe od tej drogi. Poszczególne zasięgi wód powodziowych zobrazowano na mapie nr 11 dołączonej do opracowania.

Poza tymi oficjalnie wyznaczonymi terenami zagrożeń powodziowych na terenie gminy mogą występować lokalne podtopienia w dolinach mniejszych i większych cieków. Pomimo, że nie zostały one oficjalnie wyznaczone to wszystkie doliny cieków, także i tych najmniejszych należy pozostawiać wolne od zabudowy, tak by istniała tu jak największa możliwość retencji i swobodnego spływu wód.

Ze względu na istnienie tych zagrożeń, oraz wartości przyrodnicze, dolinę Odry w obrębie międzywala, a także mniejsze dolinki cieków, w tym dolinę Straduni pozostawiono w zdecydowanej większości wolne od zabudowy, w obrębie stref SO lub SN.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Na terenie gmina Walce nie występują osuwiska ani tereny zagrożone powstaniem ruchów masowych ziemi, nie zaistniała więc potrzeba uwzględniania tych uwarunkowań.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Realizacja planu ogólnego gminy Walce wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Odry, Straduni i Swornicy oraz ich dopływów, a także tereny rolne i leśne, których na terenie gminy nie brakuje.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG gminy Walce właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art.

75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

W projekcie POG gminy Walce nie wprowadza się form zagospodarowania, które mogłyby wpłynąć negatywnie na siedliska i gatunki chronione w obszarach Natura 2000, gdyż na terenie gminy oraz w jej pobliżu nie występują takie obszary. W związku z powyższym nie zaistniała potrzeba rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j Dz. U. z 2024 poz. 1130) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w POG. Wskazanie takie byłoby niezgodne z przepisami prawa i znacząco wykraczałoby poza ustawowe kompetencje Rady Gminy.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną gminy Walce, cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Walce i dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Na dużej części gminy obowiązują również miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które również w dużej mierze stanowią podstawę ustaleń planu ogólnego gminy.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego gminy Walce ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego gminy Walce wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszeniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. Aby uniknąć zjawiska nadmiernego rozproszenia zabudowy, tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną zostały wyznaczone w dużej mierze w zasięgu obrębie istniejących dróg gminnych, co pozwala na optymalne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury transportowej. Tego typu lokalizacja terenów zapewnia łatwiejszy dostęp do sieci drogowej, minimalizuje konieczność budowy nowych dróg i pozwala na bardziej efektywne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki wyznaczeniu obszarów zabudowy wzdłuż istniejących dróg, możliwe jest również zachowanie integralności przestrzennej w obrębie wsi, co sprzyja bardziej uporządkowanemu rozwojowi osadnictwa. W ten sposób gmina dąży do stworzenia przestrzeni, w której nowe inwestycje mieszkaniowe będą harmonijnie wpisywać się w istniejący krajobraz, nie powodując zbytniego rozlewania się zabudowy na tereny rolnicze czy przyrodnicze. W projekcie planu ogólnego gminy Walce wskazano następujące strefy planistyczne:

- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – SW,
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – SJ,
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową – SZ,

- Strefa usługowa – SU,
- Strefa gospodarcza – SP,
- Strefa produkcji rolniczej – SR,
- Strefa infrastrukturalna – SI,
- Strefa zieleni i rekreacji – SN,
- Strefa cmentarzy – SC,
- Strefę górnictwa – SG,
- Strefa otwarta – SO,
- Strefa komunikacyjna – SK.

We wszystkich strefach – z wyłączeniem strefy komunikacyjnej, górniczej oraz otwartej – ustalono dolne granice powierzchni biologicznie czynnej, zgodnie z minimalnymi wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 3 grudnia 2024 r., dotyczącym zmiany rozporządzenia w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Dla określonych stref planistycznych jednoznacznie określono górne limity parametrów zabudowy, obejmujące intensywność, wysokość oraz procentowy udział powierzchni zabudowy.

Ustalenia planu ogólnego gminy Walce nie przesądzają o możliwości realizacji zabudowy o określonej funkcji ani parametrach technicznych, nawet jeśli mieszczą się one w granicach wyznaczonych dla danej strefy planistycznej. Profile funkcjonalne oraz przypisane im wskaźniki zagospodarowania przestrzennego stanowią jedynie ramowe – minimalne i maksymalne – wytyczne, w obrębie których możliwe będzie kształtowanie przyszłej zabudowy.

Konkretne przeznaczenie terenu, zgodne z zakresem funkcjonalnym danej strefy, a także szczegółowe parametry urbanistyczne, zostaną doprecyzowane na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź w toku postępowania o ustalenie warunków zabudowy.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleń urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejąca strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp.

Prócz wyznaczenia stref z zabudową jednorodzinną, zwykle w obrębie zurbanizowanych części poszczególnych sołectw projekt pog wskazuje także dość rozległe tereny stref gospodarczych w Dobieszowicach, w północnej części Walców oraz w Straduni. W obrębie strefy SO wskazano również wiele obszarów z możliwością realizacji elektrowni fotowoltaicznych. Tego typu powierzchnie wskazywano w Dobieszowicach, w Rozkochowie, w Grocholubie i Straduni. Również w obrębie strefy SO wskazano tereny z możliwością realizacji energetyki wiatrowej, zostały one ustalone w dużej mierze na podstawie obowiązujących mpzp. Główne tego typu powierzchnie zostały wskazane w Rozkochowie oraz w Straduni. Powierzchnie pod rezerwę terenową pod nowe drogi, które mają stanowić obwodnicę Straduni oraz połączenie Straduni z Walcami wskazano w obrębie stref SI.

W strefie o symbolu SO, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie terenu elektrowni wiatrowej i elektrowni słonecznej. Odnośnie instalacji fotowoltaicznych, jak pokazały już lata praktyki obiekty tego typu nie powodują jakichkolwiek emisji zanieczyszczeń do powietrza, ani hałasu, ich oddziaływania zwykle nie wykraczają poza granice terenów na których są lokowane. Zagrożeniem jest lokowanie tych obiektów na terenach cennych pod względem przyrodniczym lub w dolinach cieków, gdzie przerwane mogą zostać korytarze ekologiczne. Na terenie gminy Walce tereny pod fotowoltaikę wprowadza się poza terenami cennymi pod względem przyrodniczym, a więc

poza terenami dolin rzecznych, w obrębie rozległych terenów rolnych, nie przewiduje się więc wystąpienia znaczących oddziaływań z ich strony.

Tereny z możliwością realizacji elektrowni wiatrowych wskazano w rejonie Rozkochowa i Straduni. Na obecny moment (grudzień 2025 r.) nie zostały wdrożone żadne nowe przepisy, które liberalizowałyby ustalenia Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, choć pojawiają się doniesienia medialne, że trwają prace nad takimi zmianami. Zgodnie z ww. ustawą:

Art. 3. Lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie planu miejscowego

Art. 4. 1. W przypadku lokalizowania, budowy lub przebudowy elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej jest równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, chyba że plan miejscowy określa inną odległość, wyrażoną w metrach, jednak nie mniejszą niż 700 metrów

Ustalenia te są racjonalne, gdyż minimalizują konflikty społeczne, które nieustannie wybuchały, gdy lokalne społeczności dowiadywały się o planach budowy kolejnych elektrowni wiatrowych, które często lokowane miały być bez przeprowadzenia rzetelnej analizy. Należy również zwrócić uwagę, że na dzień dzisiejszy, na etapie POG, nie są znane jakiekolwiek szczegóły ewentualnej lokalizacji turbin, np. ich wysokość czy moc, choć jednocześnie wskazane one zostały w obowiązujących na terenie gminy mpzp.

Elektrownie wiatrowe powinny być lokalizowane z dala od zabudowy mieszkaniowej, na terenach pozbawionych wartości przyrodniczych, w kilku lokalizacjach na terenie Polski, np. w formie dużych farm, blisko stacji GPZ czy innych miejsc z możliwością dogodnego odbioru energii. Rozpraszanie tego typu zabudowy prowadzi do chaosu przestrzennego oraz do problemów z siecią elektroenergetyczną, co dotyczy również elektrowni słonecznych. Przykładem skutków nieracjonalnego multiplikowania odnawialnych źródeł energii jest blackout który miał miejsce w Hiszpani w kwietniu 2025 r.[16], gdzie niemal cały kraj oraz część Portugalii i Francji pozbawiona została energii elektrycznej. Obiekty wiatraków powodują duży impakt na krajobraz, stanowią źródło hałasu, a ze względu na częsty ruch stanowią źródło niepokoju dla mieszkańców. Bardzo niekorzystnie wpływają również na populacje ptaków i nietoperzy. Każda lokalizacja elektrowni wiatrowych powinna być poprzedzona bardzo szczegółowymi analizami oraz konsultacjami społecznymi.

Duże zmiany zagospodarowania związane będą z budową obwodnicy Straduni oraz drogą Stradunia - Walce. Na etapie POG wskazano jedynie rezerwę terenu pod te drogi.

Należy również wspomnieć o dość dużych terenach produkcyjno-usługowych w ramach stref SP. Nie występują w ich obrębie cenne siedliska przyrodnicze, a jedynie uprawiane grunty orne. Nie mniej ewentualne powstanie na tych terenach większych

[16] https://en.wikipedia.org/wiki/2025_Iberian_Peninsula_blackout

obiektów przemysłowych, produkcyjnych czy usługowych niewątpliwie doprowadziłoby do znacznej zmiany sposobu użytkowania, m.in. w sposób znaczny zmieniłby się krajobraz tych terenów.

OBSZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Z uwagi na niepełne pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Walce wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych, poza terenami cennymi pod względem przyrodniczym.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Odry, Swornicy i Straduni oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, form ochrony przyrody, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korytarze ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Opracowanie obejmuje teren gminy Walce, która administracyjnie położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie krapkowickim. Teren gminy sąsiaduje od południa z gminą Głogówek, od zachodu i północy z gminą Krapkowice, od północnego wschodu z gminą Zdzieszowice, od wschodu z gminą Reńska Wieś. W obrębie gminy wydzielonych zostało dziewięć sołectw: Brożec, Ćwiercie, Dobieszowice, Grocholub, Kromołów, Rozkochów, Stradunia, Walce, Zabierzów. W budowie geologicznej gminy Walce biorą udział skały wszystkich poziomów stratygraficznych, jednak największe znaczenie dla rozwoju gminy, predyspozycji terenu do zagospodarowania i rozwoju zabudowy odgrywają osady czwartorzędowe. Rozległe powierzchnie osadów rzecznych związane są z doliną Odry. Głównym ciekiem gminy, choć

płynącym wzdłuż jej północno-wschodniej granicy jest rzeka Odra, która przepływa tu na odcinku ok. 3,5 km. Odra stanowi północną granicę sołectwa Stradunia i w sposób zdecydowany wpływała i w dalszym ciągu wpływa na jego charakter. Właściwie cały teren sołectwa położony jest w tzw. pradolinie Odry, co oznacza, że podłoże geologiczne zbudowane jest z różnowiekowych osadów nanoszonych przez Odrę. Drugim głównym ciekiem gminy jest Stradunia przepływająca przez teren gminy z południa na północ, uchodzi ona do Odry na zachód od śluzy Krępna. Zgodnie z Mapą Hydrogeologiczną Polski ark. Krapkowice i ark. Kędzierzyn-Koźle na obszarze gminy Walce wody podziemne o większym znaczeniu użytkowym występują w utworach trzeciorzędowych, a podrzędnie czwartorzędowych. Kredowe piętro wodonośne wobec głębokiego zalegania i słabego zbadania nie ma dotychczas praktycznego znaczenia. Rzeźba terenu gminy wykazuje niewielkie zróżnicowanie, zarówno pod względem struktury przestrzennej i bogactwa form morfologicznych, jak i deniwelacji terenu. Generalnie obszar gminy charakteryzuje się krajobrazem równinnym przechodzącym w części południowo - wschodniej i północno - zachodniej w rzeźbę falistą. Z bazy danych SOPO oraz ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Walce wynika, że na analizowanym obszarze nie występują osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. Na obszarze gminy Walce znajdują się obecnie dwa udokumentowane złoża kopalin: „Koźle-Krępina" oraz „Walce", oba nie są obecnie eksploatowane. W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Walce ochroną objęto tylko jeden teren, jest to użytek ekologiczny „Stara Odra". Po przeprowadzeniu wizji w terenie oraz analizie dokumentów gminnych wskazuje się w niniejszej ekofizjografii następujące tereny, które posiadają podwyższony potencjał przyrodniczy i mogłyby zostać objęte ochroną prawną:

- „Dolina Straduni"
- „Dolina Swornicy"
- „Starorzecze Straduni przy ul. Wałowej"
- „Las łęgowy przy ul. Lesiany"
- „Park w Rozkochowie"

Poszczególne tereny zostały opisane w rozdziale 2.8. Na terenie gminy Walce występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: budynki mieszkaniowe, krzyże, kapliczki przydrożne itp. Ich pełne zestawienie znajduje się w uzasadnieniu do POG, ich lokalizację wskazano również na rysunku stanowiącym załącznik do uzasadnienia. W audycie krajobrazu województwa opolskiego przyjętym Uchwałą nr XIV/158/2025 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 marca 2025 r. na terenie gminy jako krajobraz priorytetowy wskazano dolinę Odry pod nazwą „Odra od granicy z woj. śląskim do Malni" kod 16-318.59-03.

Projekt POG zakłada uzupełnienie już istniejącej struktury osadniczej i nie wykracza w sposób znaczący poza jej obecne ramy. W wyniku urbanizacji nowych terenów może wystąpić wpływ na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenach objętych zmianami zostaną przekształcone, a funkcja zmieniona na skutek urbanizacji. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Nie

przewiduje się wystąpienia szczególnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, gdyż planowane zmiany przeznaczenia dotyczą głównie gruntów ornych, w tym odłogowanych. Na terenach proponowanych do objęcia ochroną nie wprowadza się kolizyjnych przeznaczeń terenu, w związku z czym nie przewiduje się ich zagrożenia.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

W projekcie POG wskazano także możliwość lokowania urządzeń fotowoltaicznych w obrębie stref SO. Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii opartych o fotowoltaikę zwykle nie powodują wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, nie powodują emisji hałasu, emisji zanieczyszczeń powietrza itp., co pokazały również ostatnie lata, gdy tego typu obiekty powstają w wielu miejscach i nie są przedmiotem znaczących kontrowersji. Na terenie gminy Walce zostały wskazane na terenach gruntów ornych, poza obszarami cennymi pod względem przyrodniczym. Z kolei elektrownie wiatrowe nie powodują emisji zanieczyszczeń powietrza. Projekt planu wskazuje rezerwę terenu pod drogi, które mogą powodować emisje hałasu i zanieczyszczeń powietrza.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się. Także realizacja elektrowni fotowoltaicznych będzie wpływała na jakość klimatu akustycznego. W przypadku ich lokalizacji należało będzie przeprowadzić szczegółowe badania akustyczne, które będą podstawą lokalizacji turbin oraz określenia ich parametrów i mocy. Także i w tym przypadku konieczne będzie takie lokowanie elektrowni, aby ponadnormatywne oddziaływania akustyczne nie wkraczały na tereny działek chronionych przed hałasem (zabudowa mieszkaniowa, zabudowa zagrodowa).

Należy podkreślić, że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka konieczność w raporcie oddziaływania na środowisko, na etapie POG jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

Realizacja planu ogólnego gminy Walce wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Odry, Straduni i Swornicy oraz ich dopływów, a także tereny rolne i leśne, których na terenie gminy nie brakuje.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG gminy Walce właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

Na etapie oceny projektu POG nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie Planu Ogólnego Gminy.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie

ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych. Zarówno na terenie gminy, jak i w jej pobliżu nie występują obszary Natura 2000.

11. LITERATURA

Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., 2000: Mapa hydrograficzna w skali 1:50000 ark. Kędzierzyn-Koźle, GGK, Warszawa;

Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu 31.XII.2023 r. MŚ, PIG, Warszawa 2024 r.;

Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, http://baza.pgi.gov.pl/;

Górnik M. , Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Kędzierzyn-Koźle, PIG, Warszawa, 1997 r.

Infogeoskarb – strona internetowa PIG, http://baza.pgi.gov.pl/;

Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski. WN PWN, Warszawa;

Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1979 r.;

Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986 r.;

Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa , 1995 r.;

Mandrela L., Aniszczyk M. , Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Krapkowice, PIG, Warszawa, 1997 r.

Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Walce dla potrzeb zmian suikzp i mpzp, Bio-Plan, Krasiejów, 2009 r.;

Opracowanie ekofizjograficzne dla mpzp wsi Stradunia, Geologic, Rybnik, lipiec, 2013 r.

Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, http://www.psh.gov.pl;

Różkowski A. [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100 000. PIG, Warszawa;

Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Walce zatwierdzonego uchwałą nr LXXII/565/2023 Rady Gminy Walce z dnia 28 grudnia 2023 r.;

Trzepla M., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Kędzierzyn-Koźle, PIG, Warszawa, 1993 r.;

Trzepla M., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Krapkowice, PIG, Warszawa, 1993 r.;